

Ércbányász

A MECSEKI ÉRCBÁNYÁSZATI VÁLLALAT DOLGOZOINAK LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM

1991. FEBRUÁR 1.

Új feladatok, új módszerek Interjú Turi Gyulával, a BIG igazgatójával

Az utolsó pillanatra halasztott kormánydöntés, no, meg a hosszú ideje tartó bizonytalanság még csak szaporította azokat a gondokat, amelyek kiváltképp a magyaránú átszervezések miatt megnéhezítik az év indítását vállalatunknál. Noha január a bányászati igazgatóság, mint új szervezeti egység már összeállt, rengeteg még a tennivaló. Erről nyilatkozott lapunknak Turi Gyula, a bányászati igazgatóság vezetője.

— A december 20-ai kormányzati döntés valóban az utolsó pillanatban született meg, és mi itt, a bányászati igazgatóság területén egy nagy sóhaj után megpróbáltuk azokat a feltételrendszeret tovább alakítani, ami az ez évi munkánk elindításához elengedhetetlenül szükséges — mondja Turi Gyula.

Bizonyos területeken kétséssel vagyunk, de azt nyugodtan mondhatom, hogy azok az elképzelések, amelyeket december óta kialakítottunk, jó alapot szolgáltatnak egy olyan tevékenység kialakítására, amely mind a leendő vegyesvállalati feltételrendszernek, mind pedig az itt maradó dolgozó kollektívának megfelel. A legfontosabb dolgunk az volt, hogy — mivel nem tudtuk a három akna létszámát úgy elosztani, hogy már az ez évi terveknek megfelelően álljanak fel — folyamatossá kellett tennünk a termelést.

Abban maradtunk, hogy addig nem mozgattuk a dolgozóinkat, amíg az újonnan előkészített munkahelyek rendelkezésre nem állnak. Mindenki marad az eredeti helyén, és amikor a feltétel az új területen biztosított — ha nem is száz százalékban, de a munkavégzés arányában —, csak akkor történik a létszám áttelepítése.

Az emberek még mindig nem nyugodtak meg teljes mértékben, hisz most, amikor ez az interjú készül, a vegyesvállalati szerződés még nem kötött meg. Ez lehet az oka annak is, hogy a feltárás, az előkészítés üteme — fogalmazzunk úgy — még eléggé visszafogott.

A vállalati költségvetés sajnos szükségessé tette, hogy egy visszafogottabb vágatelőkészítéssel és feltárással induljunk, hiszen a vegyesvállalati szerződés még nincs meg, az ez évi finanszírozásunk még nincs legalizálva.

Ezért elsősorban ércet termelünk a januári, februári hónapokban, és azokat a minimális és az éves feladatok ellátásának elősegítéséhez szükséges fontos

dolgokat lépünk csak meg jelenleg, amelyre a pénzügyi fedezet is rendelkezésre áll, illetve a műszaki feltételek is adottak.

Ezek közül kettőt említek. Egyrészt megindult az 5-ös akna területén a bányafúrás és a kutatási tevékenység, másrészt megkezdtünk egy összekötő vágató kihajtását a 4-es és az 5-ös akna között a tizedik szinten.

Az új helyzet, bizonyára új követelményeket állít minden itt dolgozó elé. Ennek kapcsán nem csupán a szervezeti megújulásra gondolok, hanem nyilvánvalóan szükség lesz technológiai változtatásokra is. Mit terveznek ezen a téren?

A technológiai váltás az első időszakban nem lesz nagymérvű. Ezt az első két hónapra értem, és ennek egészen egyszerű oka van, nevezetesen az, hogy először a már korábban megkezdett munkákat kell befejezni. Itt elsősorban a szintomlasztások és a tömbfejtéses munkahelyre gondolok, de már most foglalkozunk azzal is, hogy ezeknek a környezete hogyan alakítható a jövőben.

Az egyik sarkalatos pont az üregmagasságok csökkentésének a kérdése. Ennek lényege, hogy a jövőben 160 centiméternél nagyobb üregmagasságot általában nem alkalmazunk, azaz, csak ott nyitunk magasabb üreget, ahol az ércvastagság ennél több.

A tavaly év végén indított próbafejtésnél kedvező tapasztalatokat szereztünk az így kitermelt

érc minőségét illetően, ami viszont még műszaki megoldásra vár, az az üregcsökkentéssel párhuzamosan bekövetkező teljesítménycsökkenés ellensúlyozása, illetve a korábbi teljesítmények visszaállítása.

Erre is vannak konkrét elképzelések, amelyek részben munkaszervezéssel kapcsolatosak, részben abban állnak, hogy egy-egy csapatnak egyidőben több munkahomlokot biztosítsanak.

Ez bizonyára nem könnyű feladat, és gondolom, nem is megy majd egyik napról a másikra. Mégis, hogyan látja, mennyi időre lesz szükség ahhoz, hogy a szervezeti és technológiai átalást követően minden „olajozottan” működjön?

Szerintem erre legalább fél évre lesz szükség és itt jegyzem meg, hogy az ir-partner is megértően viszonyul ehhez a problémához.

Visszatérve az előző gondolatokhoz, a technológiai váltással kapcsolatos dolgokat nagyon pontosan és nagyon alaposan kell megterveznünk.

Vannak ugyanis nagyon jó adottságú munkahelyeink, ahol például pásztafejtéssel rendkívül jó eredményeket érhetünk el, de nem lenne szerencsés, ha csak ezeket „forszíroznánk”.

Tehát, jól kell tervezni, okosan kell majd rangsorolni, vagyis, hogy hány olyan fejtés kerül majd művelés alá, ahol a hagyományos, az eddig szokott gyakorlat alkalmazható,

egy kisebb teljesítménnyel járó üregcsökkentés miatt, és hány olyan fejtést tudunk indítani, ahol a teljesítmények kedvezőbben alakulnak.

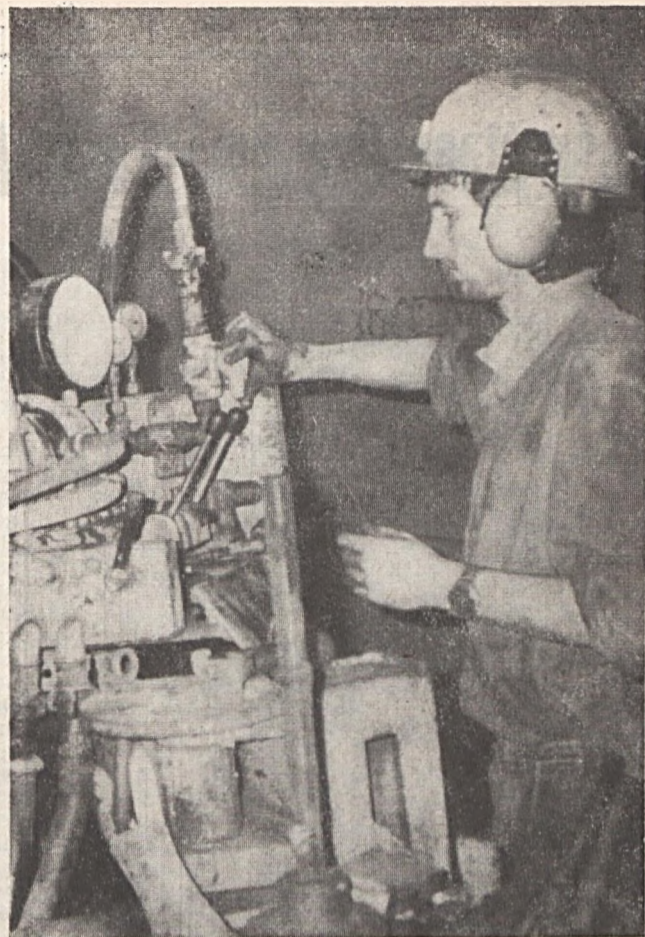
A minőségi elvárásoknak — melyet a vegyesvállalati szakértők megfogalmaztak — minden bizonnyal elegend tudunk tenni, csak a teljesítmény oldalon kell olyan műszaki-tervezési feltételrendszerét kimunkálni, amely a mennyiségi követelményeknek is megfelel.

Ez a tervezésen túl kiterjed arra is, hogy újra át kell gondolnunk a fúrási tevékenységet, a robbantási technológiákat is, de nyilvánvalóan jobb és megbízhatóbb fúróalapácsokra, fúrótamokra is szükség lesz majd ehhez.

A technológiai váltásnál mindenképpen abból kell kiindulni, hogy nem hazárdírozhatunk, tehát a biztonság, megtartása mellett, elsősorban a jó munkaszervezéssel akarunk eredményt elérni.

Nem szoltam még a háromszakos termelésre való áttérés jelentőségéről. Ez a koncentrált termelés révén egyszerűen lehetővé teszi a kiszolgáló létszám minimalizálását, másrészt, mivel csökken a munkahelyek száma is, gyorsabb lesz a művelés, ami olyan előnyökkel jár, mint például, hogy könnyebb a visszaráblás, és még sorolhatnám.

A hazánkban ma folyó „árháború” idején a bérkérdést sem lehet megkezdni. Ez utóbbinak viszont az egyik sarkalatos pontja,

Schréger Zoltán fúrómester a P-3-as csapatban. (Cik-künk a 2. oldalon.)

Csöndör László felvétele

hogy a bányászati igazgatóságnál jelenleg ahány akna, annyiféle bérrendszer létezik. Várható-e ezek „egységesítése”, illetve, ha igen, mikorra és mi lesz majd ennek az alapja?

Az egységesítésre feltétlenül sor kerül, feltehetőleg még ez év márciusáig. Ami a bérkérdés kapcsán igen fontos, és amit mindenkinek látnia kell, itt ma már minden a költség függvénye. Tehát, ha alacsonyabb költséggel termelünk, nem lesz gond a bérekkel. Ha viszont túllépjük a tervezett költségszintet, akkor ezt csak a bér-költségből tudjuk kiegyenlíteni, tehát a gazdaságos termelés, a takarékoság minden dolgozónak zsebbevágó érdeke.

Jelenleg a tevékenységünk egy részénél nem a szakmáynak dominál, hisz említettem már, hogy általános gondjaink vannak. Tehát mindenképpen szükség lesz egy hőközi, hővégi bértárgyalásra is.

Ezeket úgy szeretnénk rendezni, hogy a dolgozók is megtalálják a számításu-

kat, illetve az elvégzendő munkák is elkészüljenek ezért minden részterületnél irányfeladatot szabunk.

Igy hát az első két hónapban lesz egy központi beavatkozás, de márciustól már szigorúan azokat a dolgokat szeretnénk megkövetelni, amely az év közti, év végi ösztönzés alapjául szolgálnak.

Fontosnak tartom, hogy a minőségi munkának az úgynevezett „meo”-része is eredményesebbé váljon. Itt tulajdonképpen az üregtárás és a művelés irányítás egyik sarkalatos pontja, a bányamérés, illetve az operatív, geofizikai szolgálat tevékenysége.

Ezt a témát részben a feladatok újrajrásával részben a bérezés újragondolásával előrevesszük. A továbbiakban messzemenőleg számítunk arra, hogy ez a két csoport nem csupán az ellenőrzések során, de magának az irányítási tevékenységnek a javításával segíti az eredményes minőségi munkát — mondja végezetül Turi Gyula.

Nógrádi G.

A munkásszállón lakók gondjairól...

Az arcokon nem sok öröm látszik.

Csöndör L. felvétele

Minimum idegesnek jellemezhetőek ők, a szállón lakók. Nyugalmukat az a hír borzolta fel, hogy a szállásdíjukat a vállalat havi ötezer forintra emelte fel. Természetesen, nem kell fizetni, ha szedi a cókókát, s február elsejével kivesz egy „kellemes” albérltetet.

Január 16-án négy szállónlakóval beszéltem meg, hogy elmondják, kiöntik magukból azt a keserűséget, melyet a kiköltözés réme, avagy az ötezer forintos szállásdíj megfizetése okozott. Találkozásunkkor a vártnál több, tíz lakó várt, s mivel így a kiszemelt iroda kicsinek bizonyult, beszélgetni a szálló büféjébe vonultunk át. Tíz perccel később már, vagy 30 szállónlakó — zömében bányász — mondta a magáét, sorolta érveit,

nem dühödten, nem kiabálva, de érthetetlen csodálkozással.

Összefoglalva kérdéseiket: Nem értik, miért ötezer forint az az ötezer, hová lett a múlt évben beígért négyezer forintos albérlti hozzájárulás? Mi az, hogy most kiderül, 1000 forintos hozzájárulás a d h a t ó csupán? Miért nem partner ilyen döntéskor a melós, miért nem szóban mondják el nekik, baj van lakók? A gondokat, bajokat megértjük — mondták —, de miniket miért nem értenek meg a főnökök? Hiszen van közöttünk, aki nyolc-tíz ezerrel keres, s abból sem az „öt-ezer”, sem albérlti díj ki nem jöhet. De ezt a szálló számlát a bányász is nehezen nyögi ki, bár tudja, az eddig fizetett 130–150 forint tényleg semmi.

(Folytatás a 4. oldalon)

Titkárválasztás után...

Január 14-én a bányászati igazgatóság ideiglenes bizalmi testülete 17-re, csüttörtökre kiírta a titkárválasztást. Úgy döntött, hogy mindhárom akna jelölhet, s mindenhol egy jelölt kerülhet a szavazólapra. Két javaslat érkezett, Amrik Ákos és Szabó László.

Január 17-én megtörtént a szavazás az igazgatóságon. Az érvényes szavazatok 66,3 százalékának elnyerésével a bányászati igazgatóság szakszervezeti titkára Szabó László lett, aki egyben az UDSZ titkárhelyettese is.

Maigret és a vídiaköszörűs

Az ember egyik szeme sír, a másik nevet, amikor az V-ös akna falében a lámpakamrával szemközt ajtón azt olvassa: Könyvtár, ám az apró kis helyiségben a fűrosok „főhadiszállását” találja.

Sír, mert a könyvtár, mint a kultúra utolsó bástyája rövidesen végérvényesen kivonul a munkahelyről (a több száz kötet elköltöztetése ma már csak gazdasági kérdés annyiban, hogy nem tudni még, mikor lesz hozzá szabad gépkocsikapacitás). Am annak mindenképpen örülni lehet, hogy a bányafűrés megmaradt, hisz ők olyan jellegű munkát végeznek, melynek eredménye a jövő tervezésének alapja lehet.

Ha decemberben más előjelű kormánydöntés születik, akkor az addig is már a minimumra „sorvasztott” bányafűrés ma már nem létezne.

Igy viszont — egyelőre csak tizenhat fős létszámmal — mintegy negyven ezer folyóméter lefűrésa vár ez évben a részlegre, javarészt az V-ös aknai területen.

— A jelenlegi tizenhat ember közül is még négy vajúgón dolgozik — mondja Szélig János fűrésvezető, amikor Lev Tolsztoj, Georges Simeon és Szilvási Lajos „társaságában” faggatom. Rendkívül nehéz volt az évindulás, hiszen a gépeket korábban addig „hajtották”, amíg mentek, javítani őket nem is volt értelmes, hisz sorra szűntek meg a fűrés csapatok. Az év végére fűrés már csak

mutatóban maradt, de gép is, így azzal kellett kezdeni az esztendő, hogy rendbehozzuk a még meglévő PH-3-sokat, hogy egyáltalán indulni tudjunk.

— Az a négy ember, aki ma még vajúgón dolgozik, az is arra vár, hogy rendbe hozzák gépeiket, és akkor ők is ideköltöznek majd Petőcéről.

Alig fél órával később, amikor a tizenegyedik szint K-1-es vágatában baktunk, egy lakatos köszön ránk. A fűrésvezető nem túl nagy örömmel fogadja a hírt: jó fél óráig nem lesz majd víz, az egyik cső miatt.

A víz pedig a fűrésoknál nagy kincs. Különösen itt, ahol amúgy is kicsi a víznyomás. A P-3-as csapat amikor ideköltözött, néhány napig igencsak szenvedett. Ők a III-as üzemből jöttek, és ott nagyobb volt a víznyomás, itt viszont egy szivattyúval még rá kellett segíteni, hogy jussanak valamire.

Ez a csapat is két géppel dolgozik, egymástól alig néhány méterre, Schréger Zoltán csapatvezető és Molnár Gábor fűrésvezető feszült figyelemmel lesik, amint az egyre hosszabbodó lyukakból a víz kimosza azt a szürke port, melylyel a csorga már alaposan feltelt.

Kicsit odébb, ahol már nem kell ordítani a fűrésok alapácsok dübörgése miatt, Gonda Ferenc és Bogdán Sándor már a P-5-ös csapat tagjai, épp egy átszereléssel foglalkoznak.

— Az előbbi, a csapat vezetője régi V-ös üzemi. A társa valamikor a III. sz. bányauzemnél dolgozott, aztán átkerült ide, és noha fűrésvezető, egy ideig a vástépitőkhöz nehéz kenyerét ette a főbányamesteri csoportnál.

Most újra az eredeti szakmájában dolgozik, és azt reméli, itt talán majd elég lesz a pénze, ha másra nem, az OTP törlesztésére. Korábban ugyanis házat épített és a kedvezményes kamatozású kölcsönök révén 1991-ben már 13 ezer 800 forintot kell majd fizetnie. A felesége most vált munkanélkülivé, és ha segély sem lesz, akkor a családi pótlékából kell majd megélniük.

Csakúgy, mint a társa, Gonda Ferenc is tíz éve dolgozik a vállalatnál. Ő inkább a munkakörülményekről beszél. Tullajdonképpen nem is panaszkodik, bár megtehetné, hisz nem a legjobb géppel, nem a legjobb szerszámmal dolgoznak.

Mégis bizakodó, csupán azért háborog, mert nincs, illetve nem is lesz vídiaköszörűs.

— Műszakonként négy-öt annyira elkopik, hogy használhatatlan — magyarázza. — Nekem lakatos az eredeti szakmám, úgy, hogy van már gyakorlatom abban, hogyan lehet újraélelni a vídiakat, de hát azt mindenki elfelejti, hogy minket is a teljesítmény, a folyóméter után fizetnek. Most ott a vágat elején csinálnak egy kis raktárat nekünk. Ott lesz a köszörűs

is, de hát amíg oda elmelegyek megélezni ami kell, meg visszaérek, eltelik egy óra.

— Korábban volt egy ember, aki a vídiakat élvezte, de már elküldték. Most nekünk kell majd azt is csinálni. Pedig élezni való vídia annyi van, hogy egy embernek egy egész műszakra munkát adna. Aki korábban csinálta, rehabos volt, és elküldték.

Aztán szóba kerül, hogy Anna-aknán, ahol Gonda Ferenc jó tíz éve dolgozott, már használtak egy svéd gyártmányú célgépet, ami kimondottan a vídia köszörülésére volt jó. Azzal, akárcsak új életet lehelhetett a kopott szerszámba. A csapatvezető szerint nem kéne más, mint hogy az itteni gépész szakemberek ellátogassanak oda, és ebben a gardában van annyi, hogy „lekoppintsák”, legyártsák ezt a fajta speciális köszörűst.

Mindannyiunk legnagyobb meglepetésére, Bogdán Sándor pontosan leírja milyen „célköszörűs” van szó, olyan ugyanis volt a III. sz. bányauzemben.

A sorsa az lett, hogy mivel le volt betonozva, és így nem tudtak vele mit kezdeni, lángvágóval feldarabolták. Szóval úgy látszik, mindent újra kell kezdeni, és lehet, hogy nem csupán a fűrés területén, ráadásul ami a szapora könnyeinket csillapíthatja: nyilvánvalóan nem Tolsztoj, Simeon, és Szilvási miatt. **Nógrádi Gábor**

H.G.M. Villamosipari és Szolgáltató Kft.

Hágen Ádám, a tízfős kft. ügyvezetője 1963 novemberében került villanyszerelőként a vállalat-hoz. A Szolgáltató üzem villamos üzemegységénél 1978-tól művezetőként dolgozott az elmúlt év decemberének 17-dikéig. (1980-ban végezte el levelező tagozaton a Műszaki Főiskolát, s azóta üzemmérőként látta el a művezetői feladatokat.)

— Amikor az üzemi villanyszerelők tudomására jutott, hogy milyen sorsforduló elé néz a vállalat, az üzemegység tmk csoportja és a beruházók közösen beszéltek meg azt, valamilyen vállalkozási formába belekezdünk. Ezek a srácok, akik most itt vannak a kft.-ben, bíztak bennem, bíznak ma is, s, hogy mit hoz számunkra a jövő, az rajtunk, s az ország gazdasági helyzetén múlik majd — mondta bevezetésül beszélgetésünk elején az ügyvezető.

— És bízik ön is abban, hogy e nehéz gazdasági helyzetben a kft. sikeres lesz?

— Természetesen. Ha nem így lenne, nem vágnék bele. Számítok a sikerre. A tevékenységi körünk a villamos karbantartások, a savas, lúgos akkumulátorok karbantartására, felújítására, új akkumulátorok üzembe helyezésére, szakmunkástanulók képzésére szorítkozik elsődlegesen. A maradék kapacitással külső munkák végzését látjuk majd el. Ebbe beletartozik a tervezéstől a kivitelezésig

minden. Fel vagyunk készítve szabványossági, érvényesítés, villámvédelmi berendezések felülvizsgálására is.

— Most az év elején rendelkeznek már megrendelésekkel?

— Igen, kész munkaszerződésünk van a fatelepi bétói társasággal. Ez az egész évre szóló karbantartási feladatok ellátását jelenti. Készülőben van egy ilyen hasonló munkaszerződés a PMSC összes létesítményére. Van szerződésünk itt az üzemben megalakult lakatos kft.-vel, a gépkocsizóknál a LADA komplex kft.-vel, az URÁNUSZ Szállító- és Szállításszervező Kft.-vel. Mind e munkák a létesítmények, villamos berendezések karbantartására vonatkoznak természetesen.

— Mindezeket túl a Baromfifeldolgozónál lesz munkánk februárban, folytatjuk kft.-ként a Jókai utcái társasház belső szerelvényezését. Bizom abban is, hogy lesz munkánk ezeken felül is, és téltelenségre itt nem kényszerül senki sem.

— Nem szeretném, ha ez a kft. egy bizonyos szűk tevékenységi körben mozogna csak, minél szélesebb körű legyen a feladat. Gondolok a desztillált víz árusítási körének bővítésére, s ezért hamarosan megkeressük a városban az összes ilyen felhasználót.

— Az előbb feladataik között említette a szakmunkástanuló képzést. Ez mit jelent egy kft. esetében?

— Átvettük a vállalattól a villanyszerelők képzését, s a közeljövőben költjük meg az iskolával 18 tanulóra a szerződést. Erről annyit még megjegyeznék, mi változtatunk azon az eddigi rossz gyakorlaton, hogy a tanulók valójában nem dolgoztak. Mi úgy tervezzük, hogy az alapösztöndíjon felül nálunk akár 2-3000 forintot is kaphatnak a megtermelt érték alapján, jutalom formájában a tanulók.

— Ezt a kft. fizeti majd saját zsebből?

— Igen, de az is igaz, hogy ezen összeget, tehát a tanulóképzés fordított költségeit vissza lehet igényelni. Persze, mi is megtehetnénk, hogy csak lézengjenek a fiúk az alapösztöndíjért, de ez nekik sem, és nekünk sem lenne jó, hasznos meg végképp nem.

— Ezen újdonság mellett van más új is a kft. háztáján?

— Van. Nálunk nincsen munkaruha — és szerszámcsere, de van ezekre ellátmány. Mindenki maga gondoskodik arról, hogy legyen miben és mivel dolgoznia. Itt nem fognak az emberek szakadt ruhában és rossz szerszámmal dolgozni. És ami a legfontosabb, mindenki „kénytelen” ezekre vigyázni, mert, ha szétszakad a nadrág, elvész a fogó, a csavarhúzó, azt a saját zsebből kell pótolni.

— Még annyit, a munkába járást mindenki maga fizeti.

V. T.

URÁNUSZ Szállító és Szállításszervező Kft.

A nem is olyan régen, még meglévő Szolgáltató üzemi gépkocsiszállítási üzemegység, mára három részre szakadt. Egy egység maradt meg a vállalati formációban, mely az ércszállítást és az erőgépeket fogja össze. A hajdan volt műhelyesek, a szerelők önállóan alakították kft.-t, s ugyanígy a megmaradt járműparkkal a címben említettek.

— Mennyire szerencsés ma — pénztelenség, magas üzemanyagárak — fuvarozással megkeresni a „havi fixet”?

— Azzal kell kezdenem, — válaszolt Ráckövi Sándor ügyvezető —, hogy a kezdetben sokkal nagyobb volt a kft.-kel szemben a dolgozók bizalma. A hosszas procedúra, mely a mi megalakulásunkat kísérte, volt, akinek kedvét szegte, s így fordulhatott elő, hogy az eredetileg 12 tagú kft. ma csupán 8 tagot számlál.

Alkalmazottakkal együtt, amúgy 15 fős a kft. — A tervezett létszámunk 25-26 fő, gépkocsivezetőket kívánunk felvenni, várjuk azokat a kollégákat, akik innen elmentek. Gépkocsiparkunk 18 járműből áll, az 1,1 tonnástól, a tíztonna teherbírásiig, s vannak pótkocsijaink is. Tervezzük, hogy még további járművel bővítjük gépparkunkat.

— Visszatérve a kérdésre, tudomásul kell venni, hogy a fuvarpiacon verseny van. Mivel a pillanatnyi gazdasági helyzet ilyen, visszaesés tapasztalható a fuvarozás terén is

a korábbi időszakhoz képest. Ugyanakkor igyekszik mindenki a piacon maradni, hosszasan és keményen kell alkudozni. Ma bizony úgy néz ki, az ember, ha meg tud szerezni egy húzamosabb időt tartó fuvarkapcsolatot, akkor bizony árengedményeket kell adni. Olyan a helyzet, hogy ma egy forinttal ha olcsóbb valaki a megrendelő oda megy.

— Van már munkája az URÁNUSZ-nak?

— Igen, már a megalakuláskor úgy volt, hogy döntően a vállalatot igyekszünk kiszolgálni. Most végérvényesen megállás nélkül a pakuraszállítást, — a volt Anyagosztályon — ami ugyancsak most alakult kft.-vé — dolgozik három járműnk, amelyek rendszeresen ott lesznek foglalkoztatva. Külső kapcsolataink most vannak kialakulóban, illetve azoknak a területeknek végzünk még fuvarfeladatot, akiknek a korábbiakban is fuvaroztunk (ÉDÜ, Öntödei Rt.).

— Helyzeti előnyünk lehet, hogy a járműparkunk egy része rakodóeszközzel van ellátva. Igaz, ez jól, az építőanyagok szállításánál használható ki, most viszont a téli hónapok e területen holt szezonnak számítanak, így sajnos, várunk kell tavaszig. Bizunk abban, hogy azok a vállalati dolgozók, akik építkezni kezdenek majd, illetve azok, akik a jó idő beálltával folytatják a megkezdett munkát, megkeresnek minket, s reánk bízzák a fuvarozást.

— A pillanatnyi mérleg 18 gépjármű, és 8 gépkocsivezető. Most, hogyan látja, meg fognak tudni élni?

— Akkor, amikor mi terveztünk, 60-70 százalékban vállalati fuvarokra alapoztunk, mert végül is ennek a nagyvállalatnak, ha tovább marad, a szállítási feladatait el kell végezni. Nyilvánvaló, bele kell kalkulálni azt, hogy a vállalat nem köteles ezzel a kft.-vel dolgoztatni. Találhat olcsóbbat. Talán az, ami a mi oldalunkra hajtja a vizet, hogy jól ismerjük a vállalat területét, ismerősek a feladatok. Egy biztos, nem abban a szellemben kell folytatni a munkánkat, ahogy az elmúlt időszakban végeztük. **v. t.**

Mecseki Ércbányász

A Mecseki Ércbányászati Vállalat dolgozóinak lapja

Felelős szerkesztő: **Kablár János**

Szerkesztőség: 7633 Pécs, 39-es dandár út 19. Telefon: 13-055/32-43 13-055/33-53

Kiadja: a Mecseki Ércbányászati Vállalat

Felelős kiadó: **Varga Mihály**

MEV Nyomda 7633 Pécs, 39-es dandár út 19. Felelős vezető: **Baumgartner Sándor**

Megjelenik kéthetenként Előfizetési díj egy évre: 120 forint. **Ny-623-4**

Közös az érdekünk

Amint egy korábbi írásunkban erre már utaltunk, négy község Kővágószőlős, Bakonya, Kővágótöttös és Cserkút polgármesterei levelet írtak vállalatunk vezérigazgatójának. A levelet ezzel párhuzamosan megküldték az illetékes minisztériumoknak, s az országgyűlés környezetvédelmi bizottságának, valamint Gétty József képviselőnek.

A képviselő, aki egyben a környezetvédelmi bizottság tagja is, a közelmúltban Kővágószőlősön találkozott a levél aláíróival, valamint vállalatunk műszaki vezetőivel. Elmondta, hogy jövővelének célja ismerkedés az itteni helyzettel, melyről beszámol majd a bizottságnak, s ha szükséges, egyéb módon is közben jár a megoldásért. Ez lehetséges a bizottságban, minisztériumoknál, főhatóságoknál közvetlenül, vagy interpelláció, kérdésfeltevés formájában a parlamentben.

A levélből érzelhető, hogy a körzetben két, egymástól jól elkülöníthető gond van. Az egyik, mely összefügg a közvetlen környezettel, a lakosság közérzetével. Ez az uránbánya környezetszennyező és -romboló hatása. A másik a jövőbe mutat, s a veszélyes hulladékok elhelyezésével kapcsolatos lakossági reagálásokat foglalja magában.

A négy község körjegyzője, dr. Illés Judit foglalta össze a beszélgetés elején azokat a problémákat,

melyek a levél megírására készítették a polgármestereket. A hulladéktároló ügyében kérték, hogy a vállalat folyamatosan tájékoztassa a községek lakosságát. Ez részben írásban, részben falugyűléseken szóban meg is történt, bár az érvek, az új munkahely lehetősége, a földtani alkalmasság, a magas biztonság nem nyugtatták meg a kedélyeket. Azt vetik fel, hogy a terület már így is szennyezett, hogy a vállalat létéből semmilyen haszna nem származott a lakosságnak, minden juttatást Pécs kapott. A lakosság úgy érzi, hogy míg a vállalat lakótelepek sorát építette, addig itt a környezetre tönkre ment, s most további veszély fenyegeti. Azt kérik, hogy a kutatást egy független szakértői bizottság ellenőrizhesse, melyet már fel is kértek. Bár az eszével mindenki érti, hogy a hulladékot valahová el kell helyezni, de érthető módon fel és félti környezetét.

A képviselőt és a polgármestereket ezután **Laczkó László** és **dr. Majoros György** tájékoztatta a szakmai, pénzügyi háttérrel. Kiemelték, a kutatás alapvető célja eldönteni, hogy az 1000 méter mélyen lévő aleurolit valóban alkalmas-e veszélyes hulladékok tárolására a nemzetközi szabványok alapján, és a terület geológiai, hidrogeológiai, szeizmológiai szempontból alkalmas-e arra, hogy 10 000 évig biztonságosan szolgálja ezt a célt, hogy egy várhatóan igen

költséges beruházás itt el-
kezdhető, megvalósítható-e.
Ez a kutatás első fázisa, a
második fázisban az egyéb
körülményeket vizsgálják.
A kutatási zárójelentés el-
készülése attól függ, hogy
az erre szánt anyagiak mikor
állnak a vállalat rendelkezésére,
ha elkészül, mindenki számára hozzáférhetővé teszi a vállalat.

A beszélgetés további menetében Gétty József kifejtette, helyesli, hogy a lakosság független szakértőket kért fel, ez általuk is hitelesnek elismert információhoz juttathatja őket, s egy helyi népszavazásban segíthet a mérlegelésben. Természetesen tartotta, hogy a környék lakosai a veszélyeztetettség érzésének fejében bizonyos reális igényekkel lépnek fel, melyek teljesítése, miután a hulladék elhelyezése állami feladat, úgyszintén az állam és nem a vállalat reszortja, melyhez az anyagiakat a „hulladéktermelők” kell, hogy előteremtsék, szállítsák arányában. Ígéretet tett arra, hogy illetékes kormányzerveknél sürgeti a kutatási költségek ideutalását.

A beszélgetés azzal ért véget, hogy minden résztvevőnek egy a célja, a négy község és az uránbánya környezetének rendezhetősége, mind műszaki-tudományos, technikai, mind emberi, hangulati szempontból megnyugtató megoldást találni a felvetődő problémákra.

Kablár János

Fórum a hulladéktárolóról

Szakmai szervek és szervezetek, az érintett települések polgármesterei és vállalati szakemberek, valamint a sajtószervek munkatársainak részvételével fórumot tartottak a vállalat Központjában január 16-án a hulladéktárolóval kapcsolatban.

Dr. Majoros György, a vállalat főgeológusa nyitotta meg a rendezvényt, s adott tájékoztatást a kutatások állásáról. Elmondta, hogy a rendezvénynek külön aktualitást ad, hogy körünkben tartózkodik az amerikai Golder cég elnöke, és egy munkatársa, akiknek nagy és sokirányú tapasztalataik vannak a veszélyes hulladékok tárolóinak létrehozásában.

Az első kutatási év után elmondható, hogy elkészültek az előzetes térképezési munkák, tektonikai, szeizmológiai vizsgálatok. Az MTA Geofizikai Kutató Intézetétől bérelt földrengésmérő állomások, melyeket külszínen és föld alatt is telepítettek, még a múlt évi kínai földrengést is észlelték, nem beszélve a jugoszláviai. Az elkészült előtanulmány azt mutatja, hogy az ún. kővágószőlői antiklinális szeizmológiailag nyugodt területnek mondható, de a vizsgálatokat tovább kell folytatni.

A kutatási terv első fázisában két földtani kutatófúrást kell leemlíteni a területen. Az első elkészült, ez igen jó fizikai állapotú aleurolitot harántolt, ezt a fúrást kiképezték megfigyelő objektummá. A második fúrás tektonikai zónában mélyült, megnyugtató,

hogy itt is minimális a víz-
áteresztő képesség.

A tároló tervezett helye felé indult kutatóvágat 724 méterben megállt, mivel a kutatási pénz elfogyott. Itt tapasztalták, hogy az aleurolit fedőközet is kiváló fizikai tulajdonságokkal rendelkezik.

Vizsgálták a fakadó vizeket is ezekben a kutató létesítményekben, s megállapították, hogy az ott nyert vízminta 28–36 ezer évvel ezelőtt volt a föld felszínén, tehát a lefelé szivárgás a fedőközetben is igen lassú. Egyéb speciális vizsgálatokat is végeztek.

A kutatás első fázisának befejezéséhez, a zárójelentés elkészítéséhez szükséges még 40 millió forint támogatás. Erről a kormányzerveknek március 31-ig kell dönteniük.

Kérdésekre válaszolva dr. Majoros György elmondta, hogy amennyiben megépülne a hulladéktároló, ott kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladékot és I. osztályú veszélyes hulladékokat tárolnának. Tudni kell, hogy Paks évente, mintegy 1000 köbméter radioaktív hulladékot termel, s a tároló kapacitása 30 ezer köbméter évente, önmagában tehát, nem célzerű és gazdaságos csak radioaktív hulladék elhelyezésében gondolkodni. A négy, dél-dunántúli megyében évente 80 ezer tonna I. és II. osztályú veszélyes hulladék keletkezik, s ez itt elhelyezhető. A tároló költsége, mivel a bányászati tevékenységhez objektummal kapcsolódik (IV. üzemi légakna), nem na-

gyobb, mint a már működő külszíni tárolóké, biztonsága azonban lényegesen nagyobb. Elsődleges radioaktív hulladék elhelyezéséről nem volt szó, és nincs is ilyen elképzelés.

A tárolóval kapcsolatban felvetődött az odaszállítás kérdése is. Erre vonatkozóan dr. Majoros György elmondta, hogy nem az utóval kérdése a döntő, bár arra is készülnék elképzelések, hanem a szállítóeszközök biztonsága. Radioaktív hulladékok szállítására egyébként nemzetközi szabvány vonatkozik.

Kiemelte még, hogy titkosan egyetlen adatot sem kezelünk, mindent megteszünk a nyíltság, a bizalom építése érdekében. (K)

Fő a bizalom

Lapunk más helyén már utaltunk arra a fórumra, melyet a hulladéktároló ügyében szervezett meg a vállalat január 16-án. A fórum vendége volt **David L. Pentz**, az amerikai Golder cég elnöke és **Lucas Ostrowsky** a cég munkatársa.

David L. Pentz úr előadásában kifejtette a hulladékelhelyezés filozófiáját, foglalkozott a cég munkájával, tapasztalataikkal, majd kérdésekre választolt munkatársával együtt.

Bevezetőjében elmondta, nagyon örül a meghívásnak, s szívesen beszélne arról, hogy milyen egyszerű a problémakörrel foglalkozni, de sajnos, a dolog természeténél fogva ezt nem teheti. Sok szomorú tapasztalatuk van már, amit jobb lett volna elkerülni.

Az ő nézetük szerint a műszakiak legfontosabb dolga, hogy egyszerűen, közérthetően el tudják mondani a dolgokat, ez lehet csak a problémák rendezésének útja.

A Golder cég 1974 óta foglalkozik radioaktív hulladékok elhelyezésével, de már ezt megelőzően foglalkoztak a mérgező anyagok tárolásával. A feladatot is jól érzékelhetővé teszi, hogy míg a cég 120 szakembert foglalkoztatott 1974-ben világszerte, addig ma 1300 munkatársuk van.

Mi az, amit eddig megtanultak? — tette fel a kérdést az elnök. Az első, amit meg kell magyarázni az embereknek, hogy kockázatvállalás nélkül nem lehet élni. Műszaki kérdésekben a szakemberek feladata elmondani, hogy egyes kockázatok mit jelentenek, méghozzá teljes nyíltsággal, őszintén és minél közérthetőbben. Mindig azt kell tisztázni adott körülmények között, mi jár a legkisebb kockázattal, s csak ezután tudunk racionális döntéseket hozni.

Pontosan tudjuk, hogy teljesen nem érthetjük a földön zajló történéseket, a működő mechanizmusokat. Ennek ellenére tovább kell lépni, s kutatni, miben lehetünk biztosak, és mi a tényleges kockázat.

Ha hulladékot akarunk a föld alatt elhelyezni, többszörös védőgát szükséges. Az első ilyen a tároló fala betonból és acélból. A tárolótartály anyaga a hulladék fajtájától függ, ez a második gát. Külön biztonsági intézkedést jelent a tároló konténer és a bányatárság

közé visszatöltött kis át-
eresztőképeségű (permea-
bilitású) anyag. Ezek a
korlátok, gátak minősége,
áteresztő képessége egyéb
fizikai, kémiai tulajdonsá-
ga állandóan mérhető, viz-
sgálható. Nem teljesen ez a
helyzet a bányatárság és a
külszín közötti földkéreggel,
ez minden apró részletéig
nem vizsgálható, mégis ez
az anyag a legbiztonságos-
sabb, a legkeményebb határ
a hulladék és a külszín kö-
zött, mely elzárja azt az
ivóvíztől, levegőtől, növé-
nyektől, azaz a bioszférától.

Az emberi tevékenység, a
termelés során hulladék
képződik, ezzel mindenki-
nek szembe kell nézni, s
ezzel valamit tenni kell. A
kérdések itt úgy vetődnek
fel, hogy ezt itt Pécsen
kell-e megoldani, hogy mi-
lyen hulladékokat akarunk
itt elhelyezni, s ha itt, ak-
kor mi történhet a felszí-
ni vízzel. A kérdéseket
ráadásul úgy kell feltenni,
hogy a válaszok a követke-
ző 10 ezer évre érvényesek
legyenek.

Milyen alapon döntünk el
az alkalmasságot — tette
fel a kérdést önmagának
Pentz úr. Tudjuk, hogy a
közetek ép részekből és re-
pedésekből állnak. Ez utó-
biak jelentik az oldatok
számára a legkisebb ellen-
állást, bár egy idő után el-
tömődhetnek. Az áteresztő-
képesség, a permeabilitás az
a nehézségi fok, mely mu-
tatja, hogy a víz mennyi
idő alatt képes a tárolóból
a felszínre kerülni, termé-
szetesen nyomás hatására.

Erre speciális mérési mód-
szerek vannak. Ezt geoké-
miai vizsgálatokkal kell ki-
egészíteni, s csak így ért-
hető meg a közet anyaga.
Ha minden vizsgálatot
elvégeztünk, az abszolút
biztonságot természetesen
még nem értük el, de mai
módszereinkkel, tudásunk-
kal nem tehetünk többet.
Sokat javultak ezek a
módszerek, emelkedett ez-
irányú munkánk színvona-
la, de tudjuk, egy sor prob-
léma még nem oldódott
meg.

A cég rengeteg tapasztal-
atot gyűjtött már világ-
szerte. Az első ilyen mun-
kát az USA-ban végezték,
ahol erősen radioaktív hul-
ladékok tárolóhelyét kellett
kialakítani. 600 mérnök egy
évi munkáját fordították
erre. Akkor még a szabvány-
okat is ki kellett alakít-
tani. Saját maguknak is
sokat kellett tanulniuk. 500
millió dollárt terveztek ar-
ra, hogy ilyen kutatásokat

végezzenek az USA egész
területén, ténylegesen azon-
ban 4 milliárd dollárt köl-
tötték erre, s ma még az
Amerikai Egyesült Államok
területén nem üzemel ilyen
tároló. Texas államban ré-
gi sólelőhelyeket, Washing-
tonban bazaltot, Kanadában
és Svédországban gránitot,
Svájcban üledékes kőzetet,
Tajvanon kristályos és pa-
lús kőzeteket vizsgáltak.

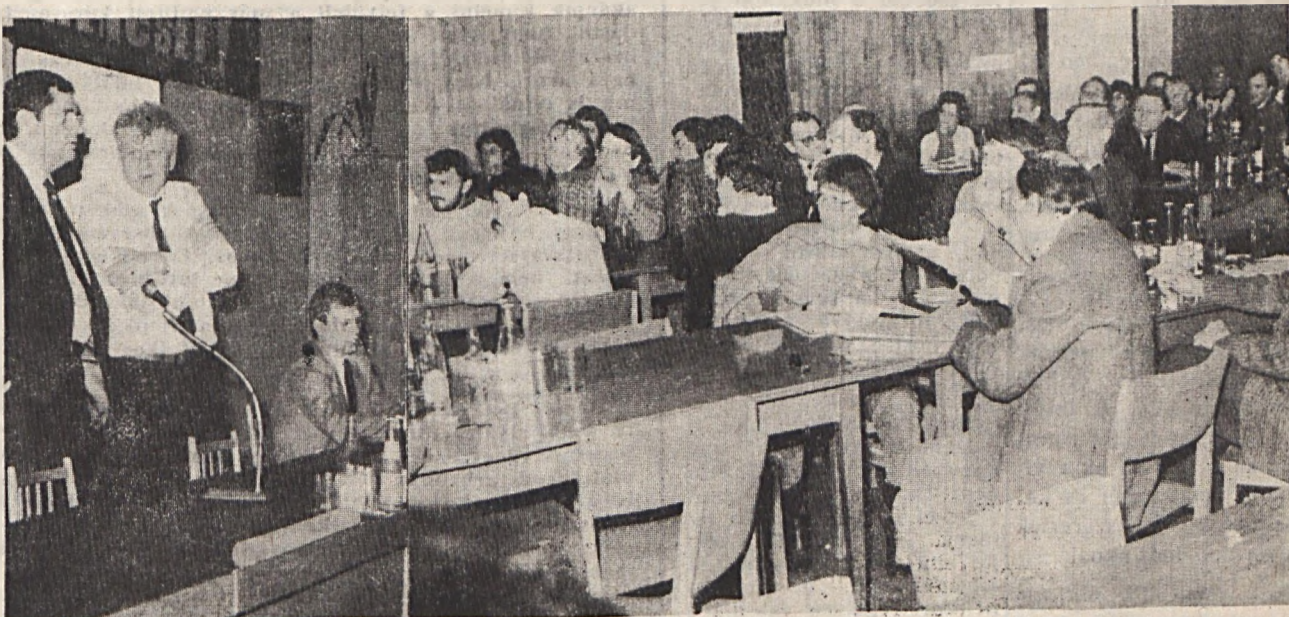
Kérdésekre válaszolva
Pentz úr elmondta, vélemé-
nye szerint sok vegyi hul-
ladék veszélyesebb, mint a
radioaktív hulladékok egy
része. Nem célszerű felszí-
ni, vagy külszín-közeli tá-
rolóhelyekre rakni a veszé-
lyes hulladékokat, mert
ezek „támadhatóságuk” mi-
att állandó veszélyt jelen-
tenek. Elmondta, hogy pél-
dál az USA-ban a városi
hulladékot műanyag és
agyagvédelemmel veszik
körül, de ez a burok akár
a patkányok által is meg-
séríthető. Hosszútávon csak
a mélyben való tárolás a
járható út, s ez a leggazda-
ságosabb is. A kérdés csu-
pán az, hogy gyermekeink
költségeit most vállaljuk,
vagy tőlük várjuk a nagy
áldozatot.

Arra a kérdésre, van-e a
cég gyakorlatában példa
arra, hogy bányaművelés
és hulladéktárolás együtt,
párhuzamosan folyjon, el-
mondta, volt két ilyen eset-
ük is. Itt olyan speciális
helyzet van, hogy a bányá-
művelés és a hulladéktárolás
egymástól helyileg is
különválnak, másrészt —
mondta — világrekord lenne,
ha Pécsen, mátiól szá-
mított 10 éven belül elhe-
lyeznék az első hulladék-
konténert.

Lucas Ostrowsky úr a
svájci tapasztalatait mon-
dta el, ahol némiképpen ha-
sonló geológiai viszonyok
között folyik a kutatás,
mint Pécsen, 15 kilométer-
nyire Luzerntól, s egy téli
síközponttól 5 kilométerre,
igen festői vidéken. A pécsi
helyzetet rendkívül elő-
nyösnek ítélte, nagy hibá-
nak tartaná, ha nem vizsgá-
lnák meg ezt a lehetősé-
get. Ez persze nem jelenti,
hogy biztos ez lesz a hulla-
déktároló helye, az csak
szigorú vizsgálatok után
mondható ki.

Benkovits István, a fó-
rum házigazdája azzal zárta
a programot, hogy ezen
a területen is fel kell hasz-
nálni a nemzetközi tapasztal-
atokat, s az ilyen jelle-
gű találkozókra mind gyak-
rabban lesz szükség.

K. J.

David L. Pentz, a Golder cég elnöke előadását tartja.

Csöndör L. felvétele

A ló harmadik oldala

Noha — nem minden alap nélkül — úgy tartják, lovas nemzet a magyar, ami a sportot illeti — lásd például úszóink kiváló vb-szereplését — nyugodtan kiérdemelhetnénk a „vízi” jelzőt is. De mondhatnánk régebbi példát is ennek alátámasztására, hisz elég ha csak Hajós Alfrédra gondolunk.

Ez a rendkívül sokoldalú sportember, aki a nemzet első aranyérmét nyerte az ujkori olimpiák történetében, ugyancsak úszóként állhatott a dobogó legfelső fokára majd száz esztendővel ezelőtt.

Anélkül, hogy a mai világlégkörülszakszaink dicsőséges szereplését kisebbíteni akarnám, erre a kimagasló sikerre már korábban is számítani lehetett. És nem csak azért, mert a világ legkiválóbb szakembereinek az irányításával, a legkorszerűbb felkészülési módszerek alkalmazásával dolgoztak, dolgoznak keményen az újabb és újabb sikerekért, hanem azért is, mert hazánkban igen nagy e sportág tömegbázisa.

Nálunk közel tízmillió ember úszik az árral (árak ellen) és csupán egy szűk réteg teheti meg azt, hogy a Volvo-motoros csónakjáról, vagy éppen a jachtjáról szemlélje a vízben lévő segélykiállításokkal kísért kintlódását.

Persze, távol álljon tőlem, hogy kis dolgozatomban bármiféle politikai színezetet kapjon, annál is inkább, hisz hazánkban a sport — szemben a sportújságokkal — politikamentes.

Ami az előbbi illeti, azon kár is vitatkozni, mert még a rendszerváltás előtt meghirdette a későbbi kormánykoalíció legerősebb pártja, hogy ők politikamentes sportot akarnak.

Nagy kár, hogy azok a fránya firkászok erről mit sem tudnak, így aztán a sportújságok (főként az eredmények és az eredményesség híján) olyan csemegékkel szórakoztatják az olvasókat, amellyekkel a múlt rendszer bűnös vezetése ily mélyre juttatta a magyar sportot.

Eközben jó páran átesnek a ló túlsó oldalára, mialatt irományaikból úgy sugárzik a politikai elkötelezettség, hogy annak nemegyszer a szakértelem látja kárát.

Egy ilyen gyöngyszem jelent meg nemrégiben az egyik országos hetilapban, ahol a szerző, miközben Darnyiék világraszóló sikereiről áradozott, csak úgy „szórmentén” megjegyezte, hogy úszóink mostani bravúrainhoz még csak nem is hasonlíthatók azok az eredmények, amelyeket — most tessék figyelni! — szocialista sportágokban értünk el korábban. És itt felsorolt, több mint fél tucat olimpiai bajnokot, akik vívásban, birkózásban és kakak-kenuban szereztek aranyérmeket hazánknak.

Most aztán jól fontolja meg minden szülő, hogy milyen sportág edzéseire

hordja majd a gyerekét! Mert hiába lehetne, mondjuk tehetséges tornász a kislánya, ha az a szovjet hegemonia miatt „szocialista” sportág. Menjen a csöppség inkább iszapbirkózónak, mert az nyugaton igen népszerű, és egy ottani kisebb viadal megnyerése legalább annyit ér, mint mondjuk a felemás korláton egy olimpiai bajnoki cím!

Aztán elborzadva olvastam a minap azt a fejtegetést — méghozzá egy általam eddig nagyra becsült és országos hírv sportújságíró tollából —, mely egyebek közt felhívta a figyelmet arra, hogy a korábbi politikai rendszer vezetője rajongással szerette a sakkot és a matadoroknak minden támogatást megadott.

— Na puff neki, csak ez kellett! — raktam le elszontyolodva az újságot, hisz magam is versenyszerűen művelem ezt a játékot. — Nem elég, hogy a magyar sakkozás már évek óta kritikus helyzetben van, most még bélyeget is sütnék rá!

A munkásszállón lakók gondjairól...

(Folytatás az 1. oldalról)

Azt mondták, 1000—1500 forintot szó nélkül fizetnének, de az ötezer képtelenség, azt egyikük sem vállalja fel. Vállalják viszont, hogy ki nem költözik, s maradnak, várva a jó szerencsére.

Arra, amelyik annak idején, az ország különböző részeiből idehozta őket, hiszen a vállalat akkor a munka mellé a szállást is beígérte. Akkor meg mi az, hogy fizess, vagy fuss, most egyszerűen nem kell a távoli melós? Hogy szálloda lesz itt februárban? — kérdezték többen, egymás szavába beleavágva. Mondták ezt tavaly is, egész évben már, aztán mindig módosultak a dolgok, s nem került a homlokzatra fel a HOTEL kiírás.

Mondták az emberek azt is, egymás szavába vágva, hogy most a szállás szűnik meg, mint juttatás, holnap meg fizetni kell majd saját zsebből a munkába járást. Többen tudni vélték, azt is, megszűnik a védőétkeztetés, s ha így haladunk, egy hét múlva a saját szerszám használatára lesz előírva a vállalat minden területén. Mert lehet, hogy szegény az ország, szegény a vállalat, de az mégsem járja, hogy a fizikaiakról minden bört lenyúzzanak — mondták a szókimondókbak, megtoldva azzal —, igaz most úgy tűnik, a vállalat e rétegre nem is tart igényt.

Mert a szállón lakó a megemelt díjat most úgy könyveli el, ennyit fizetni nem tud, nem fog, tehát akár el is mehet. S ha elment, végkielégítés sem jár, mi több, ha nem tud elhelyezkedni, a munkanélküli segélyre is hiába vár. Itt a kör bezárul, más alternatíva nem marad, más-

Nyugaton ugyan egyre népszerűbb sőt támogatók is szép számmal akadnak, annak ellenére, hogy ma még igencsak szocialista sportág, hisz a világranglista első harminc helyezettje közül húsz szovjet játékos.

Ha most itt is átesünk a ló túlsó oldalára, néhány év múlva nem lesz ember e honban, aki biztosan tudja, hogyan lép a ló a sakk-táblán.

Persze, a helyzet még akkor sem reménytelen, hisz él ma a tengeren túl egy fiatal ember, akit úgy hívnak Gata Kamsky. A tatár származású egykori szovjet csodagyerek ma már amerikai állampolgár, és a szakemberek szerint rövidesen ő lehet Kaszparov kihívója, de akár az új világbajnok is.

Jómagam szorítok érte, hisz akkor esetleg ismét visszaeshetnénk a ló innes-só oldalára, lévén a sakk elveszteni szocialista jellegét. Arra már gondolni sem merek, hogy addig is felfedeznénk a ló harmadik oldalát.

Nógrádi

A „Ságvári” programjából

Ságvári mozi:

2-án szombaton: Szörnyecskek 2, f. 4, f. 6, f. 8

6-án szerdán: A kalapácsfejű f. 6.

9-én szombaton: GOHST f. 4, f. 6, f. 8.

13-án, szerdán: Ritz fürdőház f. 6.

Artkino: Filmmúzeum vetítés:

6-án szerdán: Petra von Kant keserű könnyei (8)

13-án szerdán: Nostalgia (f. 8.)

Kiállítás

A Ságvári Endre Művelődési Ház Stúdiógalériájában Grosch Szilárd grafikusművész kiállítása nyílik meg február 5-én.

14-én, 10 és 15 óraker:

A Nap és a Hold elrablása a Bóbíta Bábszínház vendéggjátéka. Belépődíj: 30 forint.

Harmadik Színház: — Utazó publikum

Február 16-án 15 óraker színházjáró busz indul a budapesti Katona József Színház — HÁROM NŐVÉR előadására. Részvételi díj: 400 forint. Jelentkezni lehet a Ságvári Endre Művelődési Házban. 7633 Pécs, Hajnóczy u. 41. T.: 12-478.

Keresztrejtvény

Rejtvényünk vízsz. 1., folytatva függ. 14. és 24. sorában Valéry egyik aforizmáját közöljük. Megfejtésül az aforizmat kérjük beküldeni a szerkesztőség címére 1991. február 10-ig. A helyes megfejtést beküldők között könyveket sorso-lunk ki.

1	2	3	4	5	K	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15					16							17		
18					19						20		21	
22			23		24		25	26		27				Z
28		29			30		31	32					33	
S	34				35		36						37	
38	39		40		41					42	43		44	
45		46		47			48		49		50	51		
52			53		54		55		56		57		58	
59			60	61		62		63				64	65	
66				67	68						69			M
70			71					72		73			74	
E	75				76	77		78					79	
80	81				82	83	84					85		
86		87		88		89		90		91				92
L														
K			H											

Vízszintes: 14. Unokahűg (francia). 15. Nem adja fel. 16. Szavakhoz járul. 17. Tollat használni. 19. Fasiszta rohamosztog névjele volt. 21. Rádium. 22. N. E. I. 23. Pincészag. 25. L. S. 27. Ruhátlan kép. 28. Mássalhangzó. 29. Szívósan tapad. 31. Kiskabát. 33. Hossz-mérték röviden. 34. Egyesület-hez tartozik. 35. Pofacsont latin neve. 37. Kettős. 38. Tántali. 40. Irányítószáma: 9330. 42. Sir. 44. T. N. 45. Női név. 47. Ós szülő. 48. Hajó része. 50. Nagyonyon szeret. 52. Vízijármű. 54. Ják betűl. 56. Kettő. 58. Etelizesítő névelővel. 59. Klejtett mássalhangzó. 60. Paripa. 62. Készítés, létrehozás. 65. Indíték. 66. Nagy edény. 67. Rendbe rak. megold. 69. Ugy — latinul. 70. Az ön vegyjele. 71. Cimbor. 72. Bányatérsg. 74. Kicsinyítő. 75. Szörny. 76. K. O. 78. Páratlanul szépit. 79. Aria — franciául. 80. Gallium. 83. Üres tál! 85. Tarol. 86. Nagy edény. 88. Erős hangot ad. 91. Erősen áramló. 93. Nomád.

Függőleges: 2. Buenos... 3. Idősebb asszony. 4. Cin betűl. 5. Idegen magánhangzó pár. 6. a. a. a. 7. Apró. 8. Itóka. 9. Kicsinyítő. 10. Menyasszony. 11. Z. T. 12. Azonos betűk. 13. Kopasz. 18. Fűg. 20. Régi ürmérték. 23. Duzzad. 28. Pihen-tető időtöltés. 27. Szándékozok. 29. Rámol. 30. Rómái ötszáz-negy. 32. Americium. 33. Egy-fajta munkás. 36. Akadály. 39. Kozák parancsnok. 41. Sütőipar-os. 43. Rómái kettes. 46. Hajó közepe! 49. Kockázati alap. 51. Jelenleg. 53. Kutrica. 55. Hálá-val emleget. 57. Nyitni. 61. Szirt. 63. Fél kettős! 64. Ten-ger — angolul. 68. Klejtett mássalhangzó. 71. Evőeszköz. 73. Nyílás. 74. Kibérelhető. 77. Férfinév. 79. Varos a Maros mellett. 81. Középen hasad! 82. Gyom. 84. Szavakhoz járul. 85. Barna közepe! 87. T. H. 88. Olasz folyó. 89. Mint a fűg. 97. 90. Kettős mássalhangzó. 91. Azonos betűk. 92. O. R.

Juhász Károly

Lapunk január elsejei számában között keresztrejtvény helyes megfejtése:

Jó kívánság, felköszöntés minden jó embernek jusson. S kit megtalált az év vége, annak béke legyen része.

Könyvjutalomban részesülnek: Tassi János (Központ), Farkas István (Komló Tanácskötársaság út 12, 7300), Tabak Gyula (Pécs, Sarohin t. út 57, 7632).

De a többség nem

Nem tudom, hogy a tisztelt olvasó a közelmúlt egyik Rádió és Televízió Újságjában észrevette-e azt a kedves kis írást, amelyik a „Hogyan küldjünk postán videokazettát?” címet viselte. Ebben arról volt szó, hogy a műsoros kazetták a postai szállítás, csomagváltogatás folyamatában közel kerülhetnek olyan elektromágneses hullámokat kibocsátó berendezésekhez, melyek a felvételt károsítják. A feltételezhetően szakember írta e cikkből ezek után kiderült, postán úgy adjunk fel videokazettát, persze, ha meg akarjuk kímélni a felvételt a már említett károsodástól, hogy azt csomagoljuk permalloy vaslemezbe készült dobozba. Ezután részletes tájékoztatás olvasható arról, hogy egy ilyen vaslemezrel találkozással mit is csinálnak azok a fránya mágneses hullámok. Tehát megtudjuk, mi a dolgunk, ha azt akarjuk, hogy az anyósunkról készült tökéletes felvételt a pápuák törzsfőnöke jó minőségben láthassa.

Igen ám, de ezután jön a lényeg. A szakember ugyanis bejelenti, sajnos, a videósok többségének a rendelkezésére nem áll ilyen doboz. Ez nekem azt jelenti, nem kapható! Viszont akkor továbbra is áll a kérdés „Hogyan küldjünk postán videokazettát?” És az is kérdés, a szakember ugyan már mi a szösznek írta meg szakmai útmutatóját, amikor az egy fabatkát sem ér?

Mindez csak azért jutott most eszembe, mert egyre több olyan „útmutatóval” találkozunk, ami teljesen mindegy, hogy van-e, vagy sem. Igaz, az elmúlt rendszerben is volt ilyen „útmutató”, amikor is a napilapok időnként hírv adták a különböző statisztikákat. Akkor bátorok voltak megutáltatni velem azokat, s ma is idegesít minden statisztika. Mert akkor „bebizonyították”, hogy minden magyarnak, legyen az csecsszó, vagy az elfekvőben agonizáló matuzsálem, az OTP-ben 128 612 forintja és 37 fillérje van. Bizonyították azt is, hogy a magyarok évente meg-

isznak 157 liter bort, 120 liter töményt, 180 liter tejet. 365 kilogramm kenyeret.

Nem volt igaz, mert baráti, rokoni körben én elnévéleményeket gyűjtöttem. Ennyi pénzt soha nem látott egyik sem, bort, töményt, tejet ittak ugyan, de mértékkel. A kenyér volt az egyetlen, amelyre azt mondták:

— Nézd, meglehet, megvettük, de a javát másnap kibottuk a szemébe.

Mostanában nincs ilyen statisztika, de akad más-fajta „útmutató” naponta. És ez az előbb részletezett kimutatásnál is fényesebben bizonyítja (akarja?), jól él a magyar! Mert mi a fenére gondoljon az ember, ha meghallja, hogy az egérkamionnak becézett „kispolszkiért” 326 ezer forintot kér a Merkur? És komolyan! Amikor meghallottam, szokásomtól eltérően nem lettem pipa, csak egyszerűen röhögni kezdtem, mondván, ezt már tényleg nem gondolhatja senki komolyan. De úgy gondolták. Mert a magyarnak van pénze, mint említettem, az előző rendszer is ezt bizonygatta egyvégtében. Aztán kiderült, hogy mégsem van. De most, a rendszerváltás után a botot átvevők mit gondolnak? Azt, hogy van? Ezt nem gondolhatják, hiszen tudják, hogy ez nem így van, és ezért tart itt az ország, ahol van.

Mert végülis miről van szó? Arról, hogy ama permalloy vaslemezbe készült dobozhoz is hozzájuthatnak egyesek, de a többség nem. Annak idején biztosan akadtak, akik magukra ismertek a statisztikai kimutatásokban, de a többség nem. Ma is akadtak szép számmal, akik könnyedén megveszik az óvodás gyerekeknek is a drága — nézőpont kérdése persze — „kispolszki”, hadd játszon vele az udvarban — felkiáltással. De a többség nem.

És pontosan ettől a lényeg változatlan marad, hiszen egyre több az, amit az átlag, ha fejre áll, ha kinjában felmászik a falra, megfizetni nem tud, sem ma, sem pedig holnap.

Veress Tamás

Ideiglenes kollektív szerződés

Élénk vita az UDSZ Bizalmi Testületében

Január utolsó napján ritkán látott érdeklődés közepette ülésezett az UDSZ Bizalmi Testülete. Az elnöklő Szabó László a napirend bejelentése előtt külön üdvözölte a szép számú nem testületi tagot, mely előre jelezte, fontos kérdések megvitatása várható. Először Varga Mihály vezérigazgató adott tájékoztatót a vállalat helyzetéről, ezzel együtt betervezte a kollektív szerződés módosító javaslatát.

A vezérigazgató tájékoztatója

Varga Mihály röviden összefoglalta a legutóbbi tájékoztatója óta eltelt idő eseményeit, emlékeztetett Bod Péter Ákos miniszter látogatására, a december 20-án megszületett kormányhatározatra, mely a vállalat bezárására hozott döntések bizonyos pontjait hatályon kívül helyezte, lehetővé téve a kutatási, feltárási munkák folytatását, s a paksi atomerőmű magyar nyersanyaggal való készítését. A múlt év végi leállás idején már születtek döntések. Folytatni kell a tárgyalásokat az ír Glencar képviselőivel, tisztázni kell a szovjet és egyéb piaci lehetőségeket, át gondolni a szervezetet. A paksi erőmű éves nyersanyagigénye 416 tonna, az ezzel kapcsolatos szerződés tárgyalásai februárban kezdődnek.

A vezérigazgató elmondta, a kormánydöntés óta termékünk megvásárlására voltak vevők, egyelőre azonban csak azonnali áron vásárolnának, ami igen alacsony.

Rövidesen folytatódnak a tárgyalások a közös vállalat megalapításáról, és az ún. jogutód vállalat létrehozásáról, mely olyan funkciót látna el, amik csak költségvetésből oldhatók meg. A kormánydöntés úgy szól, hogy a termékünket 60 dollárért kell megvenni. Amikor ezt az értéket kiszámolták az illetékesek, nem számítottak ilyen mértékű áremelkedésre, mégis ennyiből kell gazdálkodni, hiszen most már csak saját magunkon múlik minden.

Varga Mihály vezérigazgató ezután rátért a kollektív szerződéssel kapcsolatos kérdésekre.

A vállalati kollektív szerződés, amelyet 1986-ban adtak ki, s azóta nyolcszor módosítottak, kiegészítettek, 1990. december 31-én hatályát veszítette. Az új rendelkezések nem írják elő kötelező jelleggel a szerződéskötést, a vállalat

sajátos jellege miatt azonban célszerű annak fenn-tartása. Ennek ellenére új kollektív szerződést most nem javasol, hiszen a vállalat helyzete még sok tekintetben bizonytalan, készült az új Munka Törvénykönyv, s egyes juttatások forrását s egyeztetéseket is, hiszen azokat nem lehet figyelmen kívül hagyni. A múlt év közepén kiment egy levél a szállólakóknak, mely négyezer forint támogatást helyezett kilátásba, s a vállalat megpróbált fizetendő-szobákat szerezni. Ez akkor 4 fő számára 16 000 Ft támogatást jelentett volna, de ezek a lakások ma 1200 forintba kerülnek naponta. A nem vállalati dolgozók ma is 180 forintot fizetnek naponta a munkásszállóért. A kalkuláció tehát jó, meg kell érteni, hogy minden szociális juttatás a jövedelemhez igazodott, kivéve a szállódíjat.

Berki Lajos: A bejelentett 2500 fős létszámterv megállja-e még a helyét?

Varga Mihály: Nem. Tudni kell, hogy minden nem tervezhető előre. Időközben kiderült, hogy nem kell 500 tonnát termelnünk, csupán 416-ot. Kemény tárgyalások folytak a létszámról, s úgy tűnik, nagy vitára kell számítani az ércfeldolgozás létszámát illetően. Bizonyos csökkenés elképzelhető, de az ésszerűség határáig, a működőképesség fenntarthatóságáig. Csökkenés várható a gazdasági területen és a marketing részlegén is.

Berki Lajos: Az ércfeldolgozási igazgatóság vezetésének személyi összetételéről hírek keringenek. Adható-e ez ügyben bővebb felvilágosítás?

Varga Mihály: Igen, a jelenlegi vezetők az átmeneti időszakban, mely a kö-

zös vállalat „beüzemeléséig” tart, feltétlenül a helyükön maradnak.

Berki Lajos, Németh István: A megalakult kft.-k milyen alapon szerződtek, egyáltalán hány ilyen alakult, milyen feltételekkel kapcsolódnak a vegyesvállalathoz?

Varga Mihály: A megalakult kft.-kről már többször volt szó, önállóak, vagyonilag tartoznak a MÉV-hoz, szerződéseik közöttétele az ő jogkörük.

Németh István: Lesz-e változás az anyag- és alkatrészellátásban?

Varga Mihály: A vállalat helyzete anyagellátási szempontból igen nehéz, főleg fűrészar, fűrőkalapács-alkatrész problémák vannak. Minden lehetőséget megragadunk, hogy ezeket beszerezzük, ennél azonban nagyobb probléma a penzhiány, ezért első, hogy bért tudjunk fizetni a dolgozóknak.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos: A kollektív szerződés módosítása után a vállalati szervezeti-működési szabályzat is módosul-e?

Varga Mihály: Igen. Új szervezeti-működési szabályzatot kell kidolgozni.

Varga Mihály: A vállalat helyzetétől igen nehéz, főleg fűrészar, fűrőkalapács-alkatrész problémák vannak. Minden lehetőséget megragadunk, hogy ezeket beszerezzük, ennél azonban nagyobb probléma a penzhiány, ezért első, hogy bért tudjunk fizetni a dolgozóknak.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos: A kollektív szerződés módosítása után a vállalati szervezeti-működési szabályzat is módosul-e?

Varga Mihály: Igen. Új szervezeti-működési szabályzatot kell kidolgozni.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos, Majkó János: Mennyire volt reális a 2300—2500 fős vegyesvállalat 60 dolláros kilonkénti önköltsége, s ez mennyi keresetnövekedést tartalmazott?

Varga Mihály: A vállalati létszám jelenleg 2516 fő, az önköltség 72 dollár. A múlt évben még nem lehetett előre látni azokat az áremeléseket, melyeket a forint leértékelése sem tudott kompenzálni. Azt sem lehet most látni, hogy a 60 dollár mennyi keresetnövekedést tesz lehetővé.

Misota Lajos: A szakszervezet képviselőinek lesz-e beleszólásuk, véleményezési joguk és módjuk a vegyesvállalat megalakításának ügyeibe?

Varga Mihály: Amikor a közös vállalattal kapcsolatos sarakpontok tisztázódnak, a szakszervezet képviselőit bevonják a tárgyalásokba.

Misota Lajos: A szakszervezet képviselőinek lesz-e beleszólásuk, véleményezési joguk és módjuk a vegyesvállalat megalakításának ügyeibe?

Varga Mihály: Amikor a közös vállalattal kapcsolatos sarakpontok tisztázódnak, a szakszervezet képviselőit bevonják a tárgyalásokba.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos: A kollektív szerződés módosítása után a vállalati szervezeti-működési szabályzat is módosul-e?

Varga Mihály: Igen. Új szervezeti-működési szabályzatot kell kidolgozni.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Varga Mihály: A minőséghatár valóban igen magasnak tűnik, de egyrészt ez még nem eldöntött, másrészt nem jelenti, hogy a maradék a meddőhányóra kerülne, harmadrészt ezt nem szabad gépiesen értelmezni, ez a határ nem egy-egy ércelcsére, hanem egy-egy érces blokkra vonatkozik.

Misota Lajos: Úgy hírlik, a közös vállalat rentábilis működésének egyik feltétele, hogy a 80-as minőség alatti ércet leírják. Nem pazarlás-e ez, mit szólnának ehhez a környezetvédők?

Hozzászólások

Horráth Sándor, az UDSZ titkára úgy nyitotta meg a hozzászólások sorát, hogy egyben néhány elhangzott kérdésre is reagált. Kihangsúlyozta, hogy a munkahelyi érdekvédelemre vonatkozó szabályozások érvényben vannak, ezekkel összhangban állnak a kollektív szerződésben megfogalmazott szakszervezeti jogszabályok. Így az ércfeldolgozási igazgatóságnál a vezetőkkel kapcsolatos véleményezési jog is.

Elmondta, hogy a Munkaügyi Minisztérium előbb hallgatólagosan tudomásul vette az 500 millió forint többlettámogatás időhöz nem kötött felhasználását, majd ezt jogszabály is rögzítette.

Kihangsúlyozta, ma a vállalatnál kulcskérdés a 60 dolláros önköltségi határ betartása. Ennek ellenére, nem mondhatunk le a minimum 20 százalékos bérfelzárkózásról éves szinten. Javasolta, hogy az étkezési hozzájárulás 800 forintra emelkedjék, s munkavállalói jogon kapjon minden dolgozó május hónapban 5000 forint üdülési támogatást. Az albérlési hozzájárulás legyen 1500 forint. A munkásszálló havi igénybevételének reális díja 3500 forint, ha ebből levonjuk az albérlési hozzájárulást, a 2000 forint fizetendő díj már elfogadható lehet az ott lakók számára.

A szállólakók képviselőiben Bodor Béla kért szót, s elmondta, az üzemekben igényt tartanak annak a mintegy 150 embernek a munkájára, akik most még a munkásszálló lakói. Hosszú évekig dolgoztak a vállalatnál, többben közülük 8-10 ezer forintos bérért. Milyen jövő vár rájuk, ha most a szállódíj 5000 forintra emelkedik, miért nem kérdezték meg őket előre, mit érez most a megalakuló szállodai kft. ügyvezető igazgatója, aki két éve még éléthivatásának tartotta a dolgozók szociális problémáinak megoldását — tette fel a kérdéseket, majd felszólalással azzal zárta, hogy ha igény van a munkájukra, akkor ezért adni is kell valamit. Ehhez csatlakozott Déri Béla is, aki megbotránkoztatónak nevezte a gazdasági igazgató megjelent nyilatkozatát. Németh István javasolta, hogy jövőre létre háromoldali egyeztető tárgyalás a szállólakók ügyének tisztázására.

Németh István hozzászólásában vitatta a vezérigazgató javaslatának helyességét, s javasolta, a bérfelesztést január 1-től hajtásuk végre.

Berki Lajos arra emlékeztetett, hogy két hónappal ezelőtt csupán természetes létszámfogyásról beszéltünk, s most új leépítésről. A dolgozók természetes reagálása, hogy félnek, nem jár nekik a többletjuttatás. Vitatta, hogy a 20 százalékos igényvéri bérfelzárkózás lenne, ezt megelőzően az ipari átlagemelést ígérték. Kérte, hogy az üzemből beküldött létszámtervet megossza a vállalatvezetés, mert a dúsfítés ellehetetlenül, s a biztonságos munkavégzés is. Hosszabb ideje elmaradt a felújítás, a karbantartás is, a speciális szakemberek elemek, így megkérdőjeleződik az ércfeldolgozás jövője. Kérte, a vállalat vizsgálja meg, megtámogatható-e a lakáshitelőrlesztés valamilyen formában. Az EDÜ problémáit alátámasztotta felszólalásában Misota Lajos.

Morray Nándor azt javasolta, hogy az itt maradtak a vegyesvállalat megalakulásáig kapják meg az eltávozottak bértömegét.

Amrik Akos megdöbbenésének adott hangot az Ércbányász újság bejelentett megszüntetése miatt. Varga Mihály vezérigazgató egyetértett a szálló ügyében, a kerekasztal beszélgetéssel, s ígéretet tett rá, hogy az EDÜ-ből beérkezett létszámtervet támogatja. Elmondta, hogy a mostani létszámában még benne foglaltatik a jogutód MÉV létszáma is. Az államigazgatási felügyelet alá tartozó vállalatok bérfelesztése korlátozott, az ir tárgyalópartner ígerte az ipari átlagot. A lakáshitelek visszafizetésének támogatása csak újabb igazságtalanságokat szülne, s reális lehetőség sincs rá. Az Ércbányász újság előfizetés hiányában szűnik meg. Végezetül ismét javasolta, hogy a 20 százalékos bérfelzárkózást április 1-től hajtásuk végre.

Határozatok

A testület egyhangúlag elfogadta, hogy február 1-től az étkezési hozzájárulás 800 forintra emelkedjék havonta. Ez az összeg adómentes.

Egy ellenszavazattal elfogadta, hogy februártól minden dolgozó 416 forint üdülési hozzájárulást kapjon. Még nem kapott választ a testület arra a kérdésre, hogy ez az összeg adómentes-e.

Egy tartózkodással elfogadta, hogy az albérlési hozzájárulás 1500 forintra emelkedjék.

A testület 1 tartózkodással azzal értett egyet, hogy a 20 százalékos bérfelzárkózást január 1-től hajtásuk végre a vállalat. Mivel e kérdésben nem született egyetértés a munkáltatóval, ezért érdekegyeztetés szükséges (eredményéről lapunk más helyén tájékoztatunk).

Egy tartózkodással elfogadta a testület, hogy a munkásszálló ügyében érdekegyeztetés szükséges (eredményéről tudósítunk), s a megállapodás után a februári szállódíjat február 15-én fizessék a lakók.

Végezetül a testület a kollektív szerződés módosítását egy tartózkodással elfogadta.

Átalakul az érdekvédelmi szervezet: a készülő törvénnyel összhangban a nem szakszervezeti tagokat is képviselő vállalati tanács lesz a legfelső fóruma, de üzemi tanácsok is működnek majd.

A testület 1 tartózkodással azzal értett egyet, hogy a 20 százalékos bérfelzárkózást január 1-től hajtásuk végre a vállalat. Mivel e kérdésben nem született egyetértés a munkáltatóval, ezért érdekegyeztetés szükséges (eredményéről lapunk más helyén tájékoztatunk).

Megkérdeztük:

Mi van a végkielégítéssel?

Érthetően ideges a hangulat, mind az eltávozni akarók, mind a már eltávoztak azon részének körében, akik még csak a végkielégítés ígéretével élnek, a postás a pénzzel azonban késik. Hol, miért késik, mi az igazság a különböző monda-mondákból? Ezekre a kérdésekre választ várva kerestük meg hivatalában dr. Kamarás Károlyt, a Baranya Megyei Foglalkoztatási Központ igazgatóját, aki készséggel állt rendelkezésünkre.

— *Minek tulajdonítható, hogy előjött a többletjutás körül, szinte állandósult a pánikhangulat?*

— A végkielégítés nagy hulláma most december és január hónapokban indult, ahogy azt a létszámleépítési programjában a vállalat ütemezte is. Gondot jelentett, hogy a kiadott kormányrendelet úgy szövelt, az 500 millió forintot olyan mértékben lehet felhasználni, amilyen a létszámleépítés a IV. negyedévben. Ez pánikhangulatot okozott mind a vállalatnál, mind a mi körünkben. Kihelyezett irodánk megfeszített ütemben dolgozott az év végi két ünnep között. Kénytelenek voltunk becsült adatokkal dolgozni, hogy kb. hány fő, milyen nagyságrendű végkielégítésre lesz szükség, hogy nehogy kifussunk az időből. December 30-án aztán a kormány úgy döntött, hogy a pénz áthozható erre az évre, ugyanígy a leépítések is, hiszen ezt munkajogi és technikai szempontok is indokolták. Így gyakorlatilag az 500 millió forint 1300 fős leépítés esetén ez évben is elkölthető, az azonban ma sem tisztázott, hogy időben meddig. Ez sok találgatásra ad okot, bizonytalanságot szül, az emberek félnek, igyekeznek mindenki minél előbb tisztán látni a sorsát. Mi a fellettes és illetékes szervektől határozott állásfoglalást várunk erre vonatkozóan, ez azonban még nem érkezett meg. Sajnos nekünk a kellően körbe nem határolt döntések végrehajtásával kapcsolatban igen rossz tapasztalataink vannak. Ezek nem adnak garanciát a normális, nyugodt légkörű létszámleépítésre.

— *Hangosabb, halkabb megjegyzések hallhatók a feljelentésekről, szabálytalanságokról. Mi ezekről az igazság?*

— A munkaügyi miniszterhez feljelentés érkezett a végkielégítés rendszerével, a végkielégítést igénybe vevőkkel kapcsolatban. A miniszter elrendelte az ügy kivizsgálását, munkatársai már jártak is itt, programot készítettek a helyi vizsgálatokhoz, igazoló jelentéseket kértek, elvitték az összes eredeti szabályozást, a REF jegyzőkönyveit. A közeli napokban várjuk az illetékes főosztály munkatársait, akik a helyszíni vizsgálatokat folytatják.

— *A feljelentés tartalmában hiteles?*

— Nyugodtan és felelősségteljesen merem állítani, hogy az adott szabályozás szellemében történtek a kifizetések. A gond az — ezt a miniszteri biztos is felvetette — amit a közvélemény is jogosan kifogásol, hogy esetenként a joggal való visszaélés fordulhatott elő.

— *Például?*

— Volt, hogy valakinek valóban meg volt már a helye, átmélt egy kft.-be, és ott alacsonyabb bérért alkalmazták. Ebben az esetben dolgozott az év végi két hónapig. Kénytelenek voltunk becsült adatokkal dolgozni, hogy kb. hány fő, milyen nagyságrendű végkielégítésre lesz szükség, hogy nehogy kifussunk az időből. December 30-án aztán a kormány úgy döntött, hogy a pénz áthozható erre az évre, ugyanígy a leépítések is, hiszen ezt munkajogi és technikai szempontok is indokolták. Így gyakorlatilag az 500 millió forint 1300 fős leépítés esetén ez évben is elkölthető, az azonban ma sem tisztázott, hogy időben meddig. Ez sok találgatásra ad okot, bizonytalanságot szül, az emberek félnek, igyekeznek mindenki minél előbb tisztán látni a sorsát. Mi a fellettes és illetékes szervektől határozott állásfoglalást várunk erre vonatkozóan, ez azonban még nem érkezett meg. Sajnos nekünk a kellően körbe nem határolt döntések végrehajtásával kapcsolatban igen rossz tapasztalataink vannak. Ezek nem adnak garanciát a normális, nyugodt légkörű létszámleépítésre.

— *Magyarul a törvény betűjét betartották, bár erkölcsileg kifogásolható?*

— Igen, de van más példa is. Előfordult, hogy a dolgozót kiközvetítettük több helyre, s volt ahol tudtak is megfelelő munkát ajánlani, mire a reagálás az volt, hogy neki nem a munka, hanem a végkielégítés kell. Az EPGÉP munkaügyise idetelefont, hogy ne küldjünk hozzájuk uránosokat, mert megfenyegették, hogy ráborítják az asztalt, mivel ez a vállalat tudna lakatosokat, hegesztőket, esztergályosokat alkalmazni, de az odaküldötték azt nyilatkozták, kérem, írja be, hogy itt voltam, s ezeknek a körülményeknek nem felelek meg.

— *A közhangulatban az is gondot jelent, hogy a végkielégítést nem csak fizikai állományúak, kifizetésű beosztottak kapták. Általában nem a 300-400 ezer, hanem az 1-2 millió irrtáló.*

— *Összefügg a feljelentéssel hogy akadozik a kifizetés?*

— Nem. A Munkaügyi Minisztérium illetékes főosztályvezetője úgy nyilatkozott, hogy ez ügyben kivizsgálás lesz, melyről sajtótájékoztatót is tartanak, de technikai és adminisztratív nehézségek csúsztatják és bonyolítják a kifizetést. Mi is nagyobb figyelmet fordítunk arra, hogy adminisztrációs hiba ne legyen, mert ez csak hátráltatja a kifizetést. Ezt kérjük a vállalat illetékeseitől is. Másrészt, csak azt tudjuk kifizetni, amit ide utalnak a Pénzügyminisztériumból, ami úgy tűnik „csepegtető” módszer. Megérttem azok felháborodását, akik végkielégítést még nem kaptak, de az adóhatóság már közölte velük, mennyi lesz a személyi jövedelmadójuk.

— *A feljelentés konkrét névalátrással érkezett?*

— Igen, de egyértelműen hamisított aláírással. Az aláírt név „gazdája” levélben tiltakozott a miniszternél a nevével történt visszaélés miatt, mivel azonban a feljelentés törvénysértéseket feltételez, nem lehet névtelen levélként kezelni.

— *Végezetül, milyen esélyük van a munkanélkülivé válóknak ma Baranyában munkahelyhez jutásra?*

— Sajnos, sötét a kép. Két hónap alatt a munkanélküli segélyben részesülők száma megduplázódott, ma 5000 fő körül van, és sorra kapunk bejelentéseket 200-500 fős leépítésekről. Ugyanakkor a részükre felkínált munkahelyek száma 1078 volt januárban. A másik oldalról viszont érezzük, hogy a ténylegesen bejelentett munkaerő igények nem fedik az igazi keresletet. Gombamódra szaporodnak a kisvállalkozások, kft.-k, melyek munkaerő felszívó hatása igen nagy, csupán ezt nem jelentik be. Tehát informális munkaerőpiac működik mely nehezíti munkánkat. Az azonban némi reményre jogosít, hogy a magánszféra beindulásával talán kimozdul a mélypontról a gazdaság.

Kablár János

20 százalék február 1-től

Amint arról lapunk más helyén már beszámoltunk, az UDSZ Bizalmi Testületének ülésén nem született megállapodás a bérfejlesztésről, ezért érdekegyeztetés vált szükségessé.

A február 6-án megtartott béregyeztető tárgyaláson olyan döntés született, hogy a vállalat minden területén (differenciálhatóan) 20 százalékos bérfejlesztést hajtanak végre az 1990-es letisztított bérről kiindulva. 1991. február 1-től.

Február hónapban minden havidíjas, napi díjas dolgozónak ki kell adni írásban a megemelt alapbérét, a teljesítménybérben foglalkoztatottaknál megfelelő irányműszakbért kell végrehajtani, figyelembe véve a vonzatokat.

A kifizetésre a vállalat pénzügyi helyzetétől függően március 14-én, vagy visszamenőleg, április 15-én kerül sor.

Személyi hírek

Nyugállományba került: Hunyadi István fürdőkezelő, Bajnai Ernő polgári fegyveres őr, Veres Lajos portás, Gáspár Béla portás, Kovács János gépkezelő, Zsirmann Géza munkáselölési csoportvezető (EDÜ). Nyugállományba került dolgozóinknak ezúton is megköszönjük a vállalatunknál végzett eredményes munkájukat, s nyugdíjas éveikhez kellemes pihenést és jó egészséget kívánunk.

Átalakulás és érdekvédelem

Február 6-án az UDSZ meghívására vállalatunkhoz érkezett dr. Vanicsek Mária, az Érdekvédelmi Tanácsadó Szolgálat Egyesülés igazgató helyettese. Délelőtt a vállalatvezetés tájékoztatta a MÉV átalakulásának állásáról, az ezzel kapcsolatos közgazdasági, jogi szervezeti kérdésekről folytattak megbeszélést, délután pedig előadást, fórumot tartott érdeklődők számára.

Előadását az átalakulással kapcsolatos konkrét kérdések mellett a munkavállalói érdekvédelem és az átalakulás, a dolgozó beleszólási lehetőségei, a dolgozói tulajdonszerzés módjait, és a szociális létesítmények fenntarthatósága köré csoportosította.

Egy vállalat átalakulása ott kezdődik, hogy úgynevezett megvalósíthatósági tanulmány készül, mely alapvetően a piaci viszonyokat veszi figyelembe. Már itt jelentkezik a dolgozói érdekvédelmi képviselők részvételének, együttműködésének szükségessége, mely akkor jó, ha a közös érdekek felismerésén alapul, de nem minden áron megvalósuló követelmény. Tapasztalat, hogy az átalakulási folyamat leggyakrabban hiányzó eleme a humánpolitikai rész, azaz, milyen foglalkoztatási, jövedelmi és munkakörülmények várhatók. Éppen ezért az érdekvédelmi szervezeteknek erre kell figyelmüket összpontosítaniuk.

Az átalakulás fájdalmas, de közgazdaságilag racionális velejárója a létszámleépítés. Nem mindegy azonban, hogy ez hogyan történik meg. Az előadó itteni elzárnyú tapasztalatai alapvetően pozitívak voltak.

Az átalakulási terv az első többé-kevésbé végleges dokumentum, amit elkészítenek és benyújtanak az illetékes vagyongyűnökséghez. Ezután készül el a konkrét társasági szerződés, melyet a cégbírósághoz kell benyújtani. Ezeket véleményezze, de feltétlenül ismerje meg az érdekvédelmi szerv. Ha úgy találja, hogy például humánpolitikai szempontból nem megfelelő, kritikai véleményét mellékléként csatolnia kell, melyet az illetékes állami szervezetnek figyelembe kell venni.

Még egy fontos dokumentumot kell látnia az érdekvédelmi szervezetnek, ez pedig a vagyonerőteljes, hiszen itt más-más az érdeke a vagyongyűnökségnek és a vállalati kollektívának, vezetésnek.

Az előadó ezután rátért a vállalat jóléti és szociális intézményeinek sorsára átalakulás esetén. Ezekben sok társadalmi munka lehet, erős érzelmi szálak fűzik a dolgozókhöz, az új tulajdonosok ugyanakkor nyűgnek érzik, mert a vagyongyűnös jövedelmezési mutatót rontja. Ha ezek

bekerülnek a vállalat átvásárlására fordítani, de alakulási vagyongerőteljesbe, ennek járulék vonzata van. A dolgozók közösen is létrehozhatnak tulajdonszerzési alapot, mintegy előtérként bizonyos tulajdoni hányadot a dolgozók számára kiharcolni. Ha a vállalat esetében az érdekvédelem egyetlen szála a kollektív szerződés marad, akkor onnan utólag már nagyon nehéz kivenni, és befejeztéig maradjon érvényben, mely idő alatt célszerű az új tulajdonosi funkciójukban, ezzel a dolgozók számára, mint lektív szerződésben foglaltak a szerződő felekre kötelező jellegűek, bár az ezek kezelésére: az alapítványba helyezés, a profitorientált gazdasági társaság, Mindkét fél részéről kompromisszumkészség szükséges a megkötéséhez, betartásához. Külön kiemelte, hogy ez a szerződés a végkielégítést is szabályozhatja, azt esőbejutás esetén éppúgy ki kell fizetni, mint a bértartozást.

Kérdésekre válaszolva az előadó röviden szövelt a lakáshitel visszafizetés vállalati támogatási lehetőségeiről, a vezetők szakmai érdekvédelmének problémájáról, a vagyontámentés és privatizáció különbségéről.

Dr. Vanicsek Mária ezután áttért a dolgozói tulajdonszerzés lehetőségeinek magyarázatára. Legnagyobb gájtja a vásárlásképesség hiánya, mely eredményes vállalat esetében áthidalható. Lehetőség a vagyongyűnösöknek adható ingyenesen is korlátozott mértékben és vásárlásként korlátlanul. Van mód a prémiumot, vagy jutalmat tulajdonrész

K. J.

Megoldódott a szállón lakók gondja (?)

Február 6-ával — úgy tűnik — elvonultak azok a viharfelhők, amelyek a munkásszálló, de még inkább az ott lakó vállalkozók feje fölött tornyosultak.

Ezeket a felhőket még január közepén az a nem éppen kőszta hír fújta erre, miszerint a szállásköltség-térítés az év második hónapjától személyenként 5000 forintra emelik.

Miután a munkásszálló parányi szobáit többnyire nem csekécsok, és rockefellerek lakják, a tervezet nagy riadalmat és felháborodást keltett az itt élő mintegy száz vállalati dolgozó körében.

A téma a legutóbbi bizalmi testületi ülésen is terítékre került, és olyan döntés született, hogy a kérdésben az érdekeltek bevonásával egyeztető tárgyalásokat kell tartani.

Erre február hatodikán került sor, ahol a vállalat, az UDSZ, a szállón lakók képviselői, valamint az üzemeltető LATERUM Kft. vezetői megállapodtak a szállásköltség-térítés további mértékéről és módjáról.

Ennek lényege, hogy a térítési díj februárban és márciusban személyenként egy hónapra 3500 forint lesz. Így az alberteti hozzájárulás révén az itt lakók tényleges kiadása 2000 forint a szállásért, ami azért már elviselhető.

A megállapodás értelmében a szállón lakók kötelezettséget vállalnak, hogy a térítési díjat a tárgy hó tizenötödik napjáig befizetik, amennyiben nem, akkor ezt a vállalat a bérükből levonhatja és a LATERUM Kft-nek átutalhatja.

Ha az ir—magyar vegyesvállalat március 31-ig létrejön, a fenti összeg módosítása egyrészt a LATERUM Kft. és a vegyesvállalat, másrészt a vegyesvállalat és a szakszervezet kollektív szerződésbeni szabályozásától függ.

A megállapodás értelmében a szállón lakók tudomásul veszik, hogy — amennyiben a vegyesvállalat szerződés mégsem jönne létre — 1991. áprilisától, a fűtési idény kezdetéig — a szállásdíj 4000 forintra emelkedik. Az őszi, fűtési idény kezdetétől fizetendő szállásdíjról az érintetteket legkésőbb szeptember 1-jéig a kft. tájékoztatni fogja.

FORGSZER LADAKOMPLEX Kft.

A Szolgáltató üzem központi műhelyben január 2-án kezdte meg a ma még felhőtlenek egyáltalán nem nevezhető működését, a hús főző kft. A kezdeti nehézségekről, elképzeléseikről, a kockázatról Korács Aladár ügyvezető a következőket mondta:

— Vannak még jócskán gondjaink, de hát minden kezdet nehéz. Ez a kft. is, hasonlóan a többihez, vállalati támogatással, ösztönzéssel jött létre, mivel a vállalat nem tartott fenn magának gyártó kapacitást. Feltehetően, így elsősorban — az arajánlattól függően — mi végezzük majd a forgácsolási és az acélszerkezeti munkákat, megrendelésre.

— Huszonöt tagúra terveztük a kft.-t, de sajnos nem jöttek annyian, sok jelentkező lemorzsolódott, eltűnt. Az itt lévők érzik a kft. kockázatát, de azért nagy kedvvel dolgoznak.

— Most olyan munkát végzünk, melyek a vállalat számára rendkívül fontosak. Például, fűrészkezelő alkatrészek gyártását. Igyekszünk a vállalat igényeire viszonylag gyorsan reagálni, hiszen figyelembe vesszük azt, ma már a vállalat, mint megrendelő, megnézi mire és mennyit költ. Arajánlatot kér, és azt csak akkor fogadja el, ha azt versenyképesnek találja. Amennyiben nem produkálunk olyan árat, a vállalat más megrendelőhöz megy. Versenyképesnek kell maradnunk, ez a kft. léteéréke.

— Természetesen, nem csak a vállalat munkáit vállaljuk fel, hanem kifelé is végzünk piackutatást. Szerecsére van külső megrendelésünk is, pl. maszekok, hőerőmű. Ma arra törekszünk, hogy megismerjenek bennünket, azt, hogy létezzünk. Ügyelünk arra, az innen kikerülő munkadarabok olyanok legyenek, hogy megmaradjunk a piacon. Fontosnak tartjuk azt is, hogy gyorsan reagáljunk a felmerülő igényekre.

— Reális veszély az, s ezt minden kft.-nek be kell kalkulálnia, hogy a piacon meg is lehet bukni. Mi ugyan bízunk a vállalatban, hogy kapacitásunk nagy részét leköti, de ez még kevés. A kezdeti gondokat növeli az is, hogy nagy hirtelen sokmindenhez kellene értenünk, olyasmikhez, amikhez eddig nem kellett.

— A legnagyobb kockázatot mindig az vállalja, aki semmilyen kockázatot nem vállal. Ennyit a bizakodásról. Mi, akik a kft.-t irányítjuk, azokkal az emberekkel szemben, akik ide hozták a munkaerejüket, kis pénzüket, olyan felelősséget kell éreznünk, hogy mindenképpen biztosítsuk a kényerüket.

— Az emberekből is sugárzik a bizalom, még ha aggódnak is a jövőjükért. Sokszor felvetik, ez hogy lesz, az miként alakul majd? A félelem bennük van, ugyanakkor ez lehet, hogy megokozza az erejüket.

V. T.

A kft. az év elején kezdte meg a működését a Szolgáltató üzem volt gépkocsi szállítási üzemegységének telephelyén. A negyven fős kollektíva jövőt formáló hangulata az elmúlt év második felében — amikor szóba került a kft. megalakítása — még lelkesedést tükrözött. Akarták ezt a kis közösségen belüli megmérettetést, aztán, ahogyan fokozódott a huza-vona, úgy bizonytalanoztak el az emberek. Decemberben végül is megnyugodtak a kedélyek, napjainkban már elmondható, nincs baj a „hozzzáállással”.

— Van még sok minden, amin javítani kell — mondja Kerepesi Tibor ügyvezető igazgató (ő volt az egyetlen kft. vezető, aki az ügyvezetői titulus mellé hangsúlyozva odamondta az igazgató rangot is) — sajnos, a berögződött szemléletet nem lehet két hét alatt megszüntetni. Itt nyereségérdekelté vannak téve a dolgozók, csakis a megtermelt értékből tudnak az alapfizetésükön felül részesedni. Nagyon kemény szabályokat szeretnénk bevezetni. Ha például

reklamációs munkát végez valaki, akkor ez jövedelemcsökkenést jelent neki. Nyilvánvaló az is, hogy a második komolyabb stikli, már elbocsátást jelent. Igyekszünk tehát olyan szabályozást kialakítani, hogy, ha az emberek jól dolgoznak, jól is keresnek, viszont, akivel nem lehet együtt dolgozni, s kerekítője lehet a további fejlődésünknek, attól megfogunk válni.

— Az első negyedév, fél-év vízválasztó lesz, akkor már tisztán látjuk, hogy milyen bevételeink vannak, min kell javítanunk, min kell tovább lépünk.

— A kft. 51 százalékos ércbánya tulajdonnal és 49 százalékos Garancia Rt. tulajdonnal alakult meg. Előszervezősünk van arra, hogy a MÉV gépkocsijait — kivéve az ércszállítókat — mi javítjuk, végezzük a karbantartást, a gumiszerelest. A Garancia Rt. felé vállaltuk, hogy egy meghatározott darabszámú Ladának mi csináljuk meg a nullrevízióját. Kísérletképpen tavaly 300 gépkocsin már végeztünk ilyen munkát, s mert az megfelelően

sikerült, azért jött össze a mostani megállapodás.

— Tervezzük a kereskedelmi részleg beindítását, sok tevékenységgel szeretnénk ezen belül foglalkozni, de mivel, itt még folyó a tárgyalások, erről nem szeretnék bővebben beszélni. Egy a lényeg, hogy bevételeink legyen, s a dolgozóknak maradjon meg a munkahelye és megfelelő megélhetést tudjunk nekik biztosítani.

— Az említett két fő tevékenység mellett van más munkánk is, hiszen a korábbiakban javítottunk már kifelé, s így adott a megrendelő. Ugyanakkor folytatunk további piackutatást is, hiszen vannak olyan területeink, amelyeket szeretnénk jobban kihasználni, például a forgácsoló kapacitásunkat. Sok kiegészítő tevékenységet, szolgáltatást, szeretnénk nyújtani, gyorsan és kedvezményesen áron.

— Összegezve, bizakodunk a jövőnkben, s bízunk magunkban, a munkához való hozzáállásunkban, s bár nem problémamentesek napjaink, de azt akarjuk, hogy azok legyenek. V. T.

Aranyüzlet a láthatáron

Miközben már tartott a vállalat pokoljárása, és az életben maradás, illetve a bányabezárás kapcsán a tömegkommunikációs eszközök egyre többet foglalkoztak a Mecseki Ércbányászati Vállalattal, időről időre felröppent a hír, egy esetleges kubai aranyüzletről.

E témával annak idején lapunkban is foglalkoztunk, és sokáig úgy tűnt, nem születik megállapodás. Néhány napja azután az egyik országos napilapban „Magyar aranyásók Kubában?” címmel az alábbi rövid hír jelent meg:

„A Népszabadság értesülése szerint a kubai kormány — korábbi negatív magatartását feladva — állítólag mégiscsak hajlandó arra, hogy tárgyalásokat kezdjen a Mecseki Ércbányászati Vállalattal a karibi szigetország aranyelőhelyeinek közös felkutatásáról és a nemesfém kitermeléséről. Információink szerint ilyen értelmű távirat érkezett Budapestre a

havannai kereskedelmi kirendeltségünktől.”

Miről is van szó tulajdonképpen és mit érthetünk aranyásáson — kérdeztük a jó hír kapcsán dr. Majoros Györgyöt, vállalatunk főosztályvezetőjét.

— Az előzmények jó másfél évre nyúlnak vissza — mondja előljáróban a főosztályvezető. — Még 1989-ben a Központi Földtani Hivatal ajánlotta, hogy vegyük fel a kapcsolatot a kubai partnerrel, egy esetleges együttműködési megállapodás megkötésének céljából.

— A szigetország ásványkincseinek feltérképezésében, felkutatásában, hosszú évek óta részt vesznek magyar szakemberek is. Ez azért fontos, mert egy korábbi szerződés alapján lehetőség van arra, hogy a két ország megállapodjon a magyar szakemberek által kutatótt természeti kincsek közös kitermelésében. Nos, így kerültünk kapcsolatba az Union de Minería y Sal ceggel, amely nem csupán

aranykitermeléssel, de mindele érc és ásványok bányászatával foglalkozik.

— Hogy miről is lenne szó? Nos, a nálunk alkalmazott perkolációs eljárás révén — természetesen módosításokkal, jelentősen javítani lehetne a fémkihozatal. A mi vállalatunk, „know-how”-t szellemi tőkét, technológiát adna az érc kinyeréséhez.

— Annak idején megirtuk, a tárgyalások már meglehetősen előrehaladott állapotban voltak. A dolgok ezideig még sem lett semmi. Miért?

— Tavaly februárban, amikor a vállalat két helyi szakemberrel a helyszínre utaztunk, tulajdonképpen minden kérdésben sikerült megállapodnunk, egy fontos dolgot kivéve. Nevezetesen abban, hogy esetleges együttműködés esetén a végtermékben — tehát aranyban fizessenek. Mi ehhez mindenképpen

Energetikai helyzetünk

Január 22-én Bakay Árpád, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára tájékoztatta a tudományos, üzemi és szaklapok újságíróit Magyarország energetikai helyzetéről, a tárca energiapolitikai koncepciójáról.

Mint elmondta, a koncepció a múlt év őszén elkészült, s azt a kormány októberben jóváhagyta. Ezt követően tárgyalta meg a szaktbizottságok, s az Országgyűlés elé kerül, ahol határozattá emelik.

Az elképzelésnek három alappillére van, az energia-beszerzés diverzifikálása, azaz a piaci lehetőségek jobb kihasználása, az energiatakarékosság és a harmadik, a rugalmas erőműépítési program.

Magyarország, mint energiahordozókban viszonylag szegény adottságú ország, függően ugyan más országoktól, de ez nem végzetes, s nem is teljesen függ össze a fejlettséggel, hiszen ilyen szempontból nálunk rosszabb helyzetben van pl. Olaszország, Svájc, Japán, Korea. Gond az egyoldalú beszerzési lehetőség. Ebből való kilépés a cél, elsősorban a villamos energia vonatkozásában, hiszen ez nem tárolható, s egy pillanatnyi kiesés is igen nagy gondokat okoz. Ezen a téren jelentős előrehaladás történt elsősorban Ausztria irányában, így egyoldalú függőségünk felére csökken. Ez nem jelenti azt, hogy meghatározza, honnan vásároljunk villamos energiát, nyilván onnan, ahol olcsóbb. Jelentős tárgyalások folynak Csehszlovákiával is. Bonyolítja ezt a problémát, hogy a keleti és nyugati energiarendszerek közvetlenül nem köthetők össze a frekvenciatarthatóság miatt, csak rendkívül drága egyenáramú betétek segítségével.

Másik fontos energiahordozó az olaj, kétfelől hozzáférhető, hála az Adria-vezeték megépítésének. Harmadik tényező a földgázellátás, a Szovjetunió felől biztosított, a hazai szükséglet felét magyar lelőhelyekről termeljük ki, s ezek a kimerült lelőhelyek tárolásra is alkalmasak.

Másik fontos energiahordozó az olaj, kétfelől hozzáférhető, hála az Adria-vezeték megépítésének.

Harmadik tényező a földgázellátás, a Szovjetunió felől biztosított, a hazai szükséglet felét magyar lelőhelyekről termeljük ki, s ezek a kimerült lelőhelyek tárolásra is alkalmasak.

Második sarkalatos pont az energiamegtakarítás, ez a legbiztosabb energia, erre kell a legnagyobb súlyt helyezni. Magyarország ma egy dollár nemzeti jövedelem előállításához kétszer annyi energiát használ fel, mint Ausztria, és háromszor annyit, mint a nyugat-európai átlag. A takarékosságnak bő eszköztárára van, ezek között legbrutálisabb az ár. Itt már tett a kormányzat kezdeti és nem is csekély lépéseket, ezek energiapolitikai szempontból értékesek, ösztönöznek a pazarló gazdálkodás visszaszorítására.

Vannak természetesen technikai eszközök is, ezeket meg kell vásárolni, beépíteni a technológiai folyamatokba, ahogy ezt megtették más országok is. Ennek volt eredménye például, hogy a fejlett országok úgy növelték évi 2-3 százalékkal a nemzeti jövedelmüket, hogy közben az energiatárolás stagnált. Most erre ösztönző nyugati segélyek is beléptek. Elsődlegesen a távfűtéses lakások hőszabályozását és mérhetőségét kívánja a kormányzat ebből megoldani. Ez minimálisan 20 százalékos energiamegtakarítást jelenthet.

A harmadik program a rugalmas erőműépítési terv. Ma az ipar energiáigénye csökken, ezért nincs szükség új erőmű építésére, de hamarosan — remélhetőleg — kialakulnak új hűtőágazatok, melyek igénylik az erőműépítést. Előbb viszonylag kis beruházási igényű, nagy határfokú 150-200 megawattos gázturbinás erőműblokkokat építenek, távfűtési rendszerekhez kapcsolva, szétszórva az ország területén összesen mintegy 1000 MW teljesítménnyel.

Az évezred első éveitől kezdve során nagy alaperőmű építésére Magyarországon. Új politikai megközelítéssel kell meghatározni, ez min alapuljon: ligniten, atomenergián, import szénen. Mindnek van pozitív és negatív vonzata, melyeket teljes nyíltsággal kell kezelni, s mérlegre tenni, nehogy úgy járjunk, hogy amikor félig elkészült, akkor a közvélemény dühös elsöpörje. K. J.

ragaszkodunk, és most a jelek szerint a partnerünk erre hajlandó is lenne.

— Ez kétségkívül jó hír, de volumenében ez mit jelent, magyarul, mit hozna a konyhára?

— Oriente tartománybeli lelőhelyekről lenne csupán szó, amely Holugin városa mellett található, Kuba délkeleti részén. A lelőhely mai termelése 20—25 kiló évente. Mi úgy véljük, hogy a mi közreműködésünkkel ez a termelés többszáz kilóra felfuttatható.

— Csupán a perkolációs eljárás révén?

— Nem csupán erről van szó, mert a termelést is fel kellene futtatni. Persze a pontosabb becsléshez el kéne végezni az általunk kért minták technológiai vizsgálatát. Mi tulajdonképpen háromszor ötszáz kilót kérünk, egyrészt a torlatos előfordulási képződményekből, másrészt a külszíni fejtésekből származó anyagból és nem utolsósorban a meddőhányóra

jutott alacsony aranykoncentrációjú anyagokból.

— Tétélezük fel, hogy egy esetleges együttműködés mindkét félnek előnyös lenne. Ez esetben mikorra várható, hogy megállapodást kötünk a kubaiakkal?

— Az együttműködési megállapodás tervezete már tavaly áprilisban elkészült. Azóta telexkapcsolatban állunk a másik féllel. En úgy gondolom, hogy ha a fizetés formájában sikerül megegyezni akkor rövidesen sor kerülhet az előszervezős megkötésére.

— Ezt követően meg kell várunk a mintaszállítmányokat, és csak ezután kerülhet sor a technológiai kísérletezésre, tehát én úgy számolom, hogy minimum egy év szükséges ahhoz, hogy konkrét, pontosabb terveket tudjunk adni a partnerünknek és végleges megállapodást köthessünk — mondotta végezetül dr. Majoros György.

N. G.

Sikonda a bányászoké (is) marad

A sikondai Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium 1953 óta szolgálja a bányamunkások gyógyítását. Előbb csak éjjeli szanatóriumi feladatokat látott el, de a foglalkozási és egyéb megbetegedések, előregedési tünetek szaporodása miatt előtérbe került az utókezelés. Ma a mecseki bányászokon kívül fogadja a veszprémi szénbányászokat, a nagykanizsai olajbányászokat, és bauxitbányászokat, így az el látandó létszám mintegy 35 ezer fő.

A szanatórium rendelkezik korszerű, közkórházi színvonalú laboratóriummal, röntgennel, terheléses EKG-vel, gyomortükröző laboratóriummal, fogászat, jól felszerelt fizikoterápiás részleggel jogosult szakorvosképzésre.

Az intézmény elsőrendű feladata ma az aktív kórházi kezelést már nem igénylő bányászok szanatóriumi kivizsgálása, gyógykezelése, 32 ezer ápolási napon 110 ágyon évente. Évente átlagosan 1500 beteget ápolnak itt, kb. 3 héten keresztül, közülük vállalatlak dolgozója 250 fő. A beutaltak mintegy kétharmada mozgásszervi, egyharmada belgyógyászati jellegű megbetegedésben szenved. Az intézmény a múlt évben mintegy 17 millió forintból gazdálkodott, és az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium felügyelete alá tartozott.

Idézet az Új Dunántúli Napló 1990. december 13-ai számából: Bod Péter Ákos "... konkrét ígéretet tett a komlóiaknak. A tanácskozáson bejelentették: a miniszter felajánlja az önkormányzatnak hasznosításra a sikondai éjjeli szanatóriumot. Az egészségügyi intézmény kiválóan alkalmas arra, hogy egy rekreációs idegenforgalmi központ bázisa legyen."

A rövid kis tudósítás érthető aggodalmat váltott ki országsszerte. Azonnal reagált a BDSZ, a Veszprémi Szénbányák üzemi főorvosa így írt: „Remélem, lesz még idő, hogy a munkavégző képesség ismét értékeljen és akkor ez az intézmény hiányozni fog.” Göncz Árpád köztársasági elnök Surján László miniszternek írt levelében feltételezi, hogy „fatális tévedésről lehet szó”.

A Komlói Újság január 23-ai számában így ír: „Úgy tűnik, a helyzet kulcsa

most a szakszervezet és az önkormányzat kezében van. Remélhetőleg bármilyen döntés születik, a bányászok érdeke nem csorbul, és az önkormányzat is megtalálja a számítását.”

Jólinformáltság, vagy újságírói megérzés, de valóban a cikk megjelenésének napján ültek le a kérdés megtárgyalása céljából Tóth József, Komló város polgármestere, Kóczi József, a BDSZ alelnöke, Jambricsek József, a Mecseki Szénbányák szb-titkára Horváth Sándor, az UDSZ titkára és a házigazda, dr. Fehér Béla, a szanatórium igazgató főorvosa.

Dr. Fehér Béla bevezetőjében vázolta a helyzetet. Elmondta, hogy a beutaltak 94 százaléka fizikai munkás, addig, míg országosan egy kórházi ágy önköltsége 3000 forint, itt 527 forint/fő, hogy országos intézményként működik, tehát nem függvénye a komlói bányák létének, hogy az ipari és kereskedelmi tárca felügyeletével költségvetésből gazdálkodnak.

Tóth József polgármester azt fejtette ki, hogy bár 1991-ben a működés a tárca jóvoltából még biztosított, a jövő évtől azonban változik a helyzet, kerüljön

az intézmény akár az önkormányzat, akár a minisztérium felügyelete alá. A komlói önkormányzat elképzelése az, hogy a szanatórium fő profilja maradjon meg, de a gyógyászati tevékenység más tevékenységgel bővüljön.

Kóczi József arra hívta fel a figyelmet, hogy a bányászok, akiknek az egészségügyi ellátásához ez az intézmény is hivatott hozzájárulni. Olyan megoldást kell tehát keresni, mely elfogadható az önkormányzat, de a bányászok számára is, és biztosítja a szanatórium hosszútávú működését.

Jambricsek József azt hangsúlyozta, hogy az említett újságcikk komoly feszültséget okozott a térségben, s ha nem találnak mindkét fél számára elfogadható megoldást, tömeges tiltakozás várható.

Horváth Sándor egyetértett azzal, hogy az intézmény és az önkormányzat keressen utakat a fenntarthatóságához, de garanciát kért arra vonatkozóan, hogy a bányászok továbbra is idejöhessenek, ahol a bányászati rehabilitációnak, utókezelésnek nagy tapasztala-

latokat szerzett szakembergárdája van.

A megbeszélés jó kompromisszummal zárult. A sikondai szanatórium az eddigi színvonalon és mértékben ellátja a mecseki bányászokkal szembeni kötelezettségét. Az önkormányzat megkezdi vizsgálni annak lehetőségét, hogy külföldi tőke bevonásával a szanatórium hogyan bővíthető, korszerűsíthető gyógyidegenforgalom kiépítése érdekében, felhasználva az itt felgyülemlett nagy szakmai tapasztalatot, eszközöket, termésméti körülményeket. A terv tehát a kettős célú hasznosítás, mely semmiképpen nem mehet a mecseki bányászok rovására, de egyben segíthet a fenntartási költségek előteremtésében, a komlói önkormányzat bevételeinek növelésében.

A megoldás tehát egyszerűnek látszik. Hogy miért csak látszik? Idézzük dr. Fehér Béla, Bod Péter Ákoshoz írt leveléből: „A szanatórium, mint olyan, korszerűtlen, elavult, igen alacsony a komfortfokozata, környezete a magasabb igényeknek nem felel meg. Ezt pótoljuk rendes munkával és tisztességes emberi szóval.” Kérdés, elég-e ennyi, egy tőkés vállalkozónak?

K. J.

Egészségünkért? I.

Szétesőben az egészségügy — olvassuk, halljuk szinte naponta —, komoly gondokat okoz az intézmények működtetése! Hát még a korszerű berendezések beszerzése? Nincsenek anyagiak az orvostársadalom tisztességes megfizetésére, vélhetően ez magyarázza az alkalmadtán fel-fel röppe-nő hirt a szabad orvos választásról, a háziorvos szóhasználatról. Mosolyt fakasztóan alacsony — de hogy alacsony, dühítően kevés — az ápolók bére, de nincsenek túlfizetve az egészségügy más területén dolgozók sem.

A kórházakhoz hasonlóan — az európai mércét nézve — siralmas állapotok vannak a rendelőintézetekben is. Mindennek oka elsősorban a pénzteleség. A MÉV Üzemegészségügyi Szolgálatának is bizony megvannak az ilyen jellegű gondjai. Mi most azonban nem erről kérdeztük dr. Debreczeni László főorvost, hanem arról, a vállalat létszámának leépülésével mi változik a rendelőintézetben, megmaradnak egyáltalán?

— Az üzemegészségügyi szolgálat a létrehozása óta, 33 éve, bizonyos kettőséget mutatott — választotta a kezdeti időbe visszanyúlóan a főorvos — mivel szervezeti- leg a megyei kórház része

volt, költségvetése is onnan származott. A MÉV növekedése, fejlődése azt hozta magával, hogy fejlődnie kellett az üzemegészségügyi szolgálatnak is.

A vállalat mindig is nagy súlyt helyezett arra, hogy olyan egészségügyi szolgálata legyen, ami létszámában, szakmai színvonalában, felszereltségében méltó ahhoz a vállalathoz, amit a 60-as 70-es években a MÉV képviselt. Ez a gyakorlatban úgy valósult meg, hogy a vállalat saját állományába is vett fel egészségügyi dolgozókat, kiegészítve ezzel a megyei kórházi állományt. Valamint egyre nagyobb összegekkel támogatta az egészségügyi szolgálatot. A végállapotban, 1989 őszén itt egy 101-es létszámú szolgálat működött, amelynek mintegy 22 millió forint volt az évi költségvetése. Ez az előbb említett kettőséget úgy állt össze, hogy az állományból 33 dolgozót a vállalat alkalmazott, míg a működési költségéből tíz millió forintot biztosított.

— Az elmúlt év decemberében az ismert gazdasági okok miatt a MÉV felmondott az állományába tartozó egészségügyi dolgozóknak és közölte, hogy nem tudja a továbbiakban biztosítani a tíz millió forintot, ami a működésünkhöz pedig elengedhetetlen. Jóllehet, ezek a döntések már korábbiakban ismertek voltak, de azért drámai pillanatokat jelentett az üzemegészség életében. Természetesen időben megtettük a szükséges intézkedéseket, illetve a vállalat is, hiszen jelezte az egészségügyi társadalombiztosítási főhatóságoknak, hogy ez várható. Így az egészségügyi kormányzat, illetve a kormány meg is tette azt a lépést, hogy intézkedett arról, megtörténjen a személyi állomány átvétele a megyei kórház állományába, illetőleg pótolják állami forrásokból ezt a kieső tízmillió forintot.

— Kidolgoztunk egy alkalmazkodási stratégiát, aminek a lényege az volt, hogy lecsökkentettük az egészségügyi szolgálat létszámát, így a múlt év végére ötvennyolcan maradtunk. A kormányzattól megkaptuk a tízmillió forintot, egy egyszeri, az 1991-es évre szóló céltámogatás formájában. A közel-múltban ülésező megyei közgyűlés úgy látta, hogy a MÉV Üzemegészségügyi Szolgálatára a jövőbeni feladatok ismeretében változatlanul szükség van, és nem elég egy egyszeri finanszírozás, hanem fontos ennek a folyamatossága.

Lapunk következő számában az üzemegészségügyi szolgálat főorvosa a feladatokról, a jövőt formáló elképzelésekről nyilatkozik. *Megnyugtatásul addig is, a máshol munkába álló, munka nélkül maradt urános dolgozót továbbra is fogadja a volt üzemorvosa.*

Halálozás

FREY JÓZSEF v. T. vájár, február 7-én, 39 éves korában, az V. sz. bányauzemben üzemi baleset következtében elhunyt. Emlékét megőrizzük.

V. T.

Krisztināért

Lapunk december 15-ei számában tettük közzé az UDSZ MÉV III. sz. bányauzeme vezetőségének segélyfelhívását. Mint akkor azt megírtuk, a gyűjtést a tizenhét éves Vidra Krisztina zürichi műtétjének a finanszírozására indították.

A súlyos betegségben, agyi ér elburjánzásban szenvedő kislány gyógykezelésének a költsége 25 ezer svájci frank, ami ma egy millió négyszázezer forintot jelent.

A felhívásra már megérkeztek az első adományok. A BDSZ százezer, a III. sz. bányauzem és a vállalat vezetése 50-50 ezer forintot utalt át a beteg gyermek megsegítésére.

A IV. sz. bányauzem húsz ezer, az MSZP uránvárosi 2. sz. alapszervezete hatezer, az EDÜ hőközpontja négyezer, míg a Bányamunkás szerkesztősége ezer forintot utalt át a segélyalapra.

Egyéni adományokból eddig ezeröttszáz forint érkezett be az 581-21449-4 sz. csekk számlára.

Az eddig befolyt, mintegy 230 ezer forintot a napokban adták át Krisztina édesapjának, aki egyébként a III. sz. bányauzem v. T. NEM

titok, hogy az akció szervezői ennél többre számítottak, de továbbra is bíznak az emberek segítőkészségében, hisz felhívásukat azóta több sajtóorgánumban is közzé tették.

A narancsos fűtőelem

— Csorga bácsi, mit szól ahhoz, hogy nem lesz többet Ércbányász? — kérdezte pihentetőül a csapat Feszke Feri csillebérces.

— Pupák, mondtam én, hogy baj van, amikor a szilveszteri újságban nem voltak meztelen csajok. Ez sem fért bele a hatvan dollárba. De hát kit érdekel, enélkül is lesz naponta éppen elég újság. Most például az számomra a szívetmelengető, hogy aranyat fogunk bányászni Kubában. A Wolframínveszt mindenit!

— Miért ne lenne jó buli — szolt közbe Akna Zsomp —, biztos van olyan, mint az íreknak az itteni bányászok. Igaz, egyre többünket küldenek el, de hát végül is nem arról volt szó, hogy ez nekünk buli, hanem arról, hogy nekik. Hatvan dollár ide vagy oda! Különben is ettől én még nem esek hasra, hiszen a valutakeretem nekem is majdnem ennyi.

— Éppen ezért, én nem küldtem volna el az embereket, hanem mindenkivel felvettem volna az ötven dollárját. Ha hétezer ember tette volna ezt, akkor így a vállalat potom 350 ezer dollárrhoz jutott volna. Sőt, ha az emberek csak egy családtag valutakeretét hozták volna még be a közösbe, az már 700 ezer dolcsi lett volna. És hát ennyit mindenki megtett volna azért, hogy megmaradjon a munkahelye, mi több, nem lett volna szükség az írekre.

— Zsompikám — vágta hátba a csapvez a v. T. — csak az a baj, hogy te nem vagy szakértő. Mert ha az lennél, akkor téged nem az érdekelne, hogy mi lesz az emberekkel, hanem az, hogy a házad körül mindig szép legyen a pázsit.

— És ilyenkor hol van a szakszervezet? — sikított közbe Ferkó.

— Azt mondják esomagolnak — válaszolt Csorga Lőrinc — mert állítólag nem férnek bele a vegyes kft.-be.

— Mibe? Milyen kft. a vegyes? — kérdezte ámuldozva Zsomp, a v. T. gyöngye.

— Az a bizonyos magyar—ír vegyesvállalat, ami nyolc, majd kilenc, majd végül hat igazgatóságból állt volna, most állítólag csak sima, mezei egyszerű kft. lesz. Ne add tovább, mert a jó ég tudja, holnap reggelre hátha változik a kép — magyarázta a csapvez.

— Ja persze, lehet, hogy a kubai aranybányának ez lesz egy magyar leány-részvénybetéti-vállalkozása — nyögte ki a csille.

— Meglehet, de az is, hogy Paks megveszi a Glencar céget, majd eladja az oroszoknak, s azok cserébe adnak nekünk aranyat, azon mi veszünk kubai narancsot, azt elcserejlük olcsó olajra, de mivel nekünk most nem kell, hiszen tele vannak a tartályok, nos az olajért a horvátoktól vissza kérjük a fegyvereket, azokat elcserejlük a román bányászok husángjaira, azokat felajánljuk a magyar parasztoknak, hogy egyengessék már el teheneiket, mert hát az a marha sok tej nem kell senkinek, és hát az a több millió liter meg, ami a hűtőházakban van, nos azt elcserejlük az oroszokkal fűtőelemre — ezzel a csapvez a szívéhez kapott és összeesett.

V. T.